

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27 med budsjett 2024

Agenda

- Innledning ved kommunedirektør
- Økonomisjefen
- Kommunalsjefene
  - Helse og omsorg
  - Oppvekst
  - Samfunnsutvikling
  - Interne tjenester
  - HR- perspektivet
- Oppsummering v/ kommunedirektør
- Spørsmål / kommentarer

Kommunedirektøren

Overordnet målsetning:

HP/ØP 2024-2027 har som sitt viktigste mål å sikre fortsatt gode tjenester til innbyggerne våre.

Økonomisjefen

A hand is shown holding a small, green tree that is growing out of a stack of coins. The coins are resting on a small mound of dark soil. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting an outdoor setting. The overall image conveys a message of financial growth and environmental care.

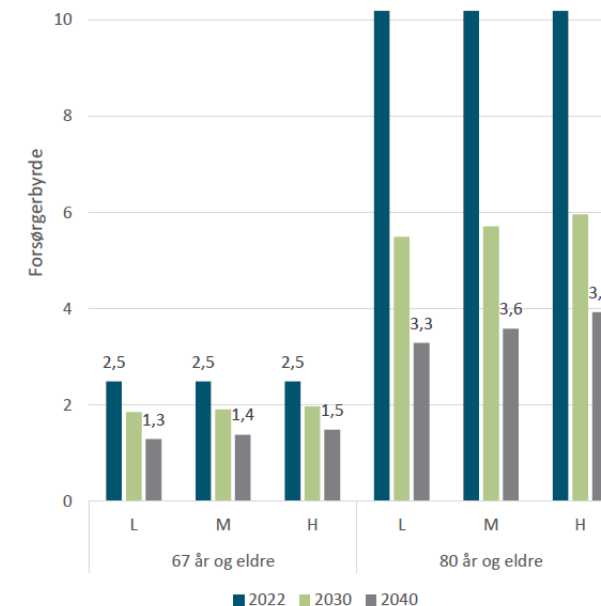
Dette er ikke et budsjett for 2024, men en økonomiplan for fremtiden.

- Vi er ansvarlige for å sikre fortsatt gode tjenester for fremtiden for ALLE innbyggere – **Generasjonsprinsippet**
- Tiltakene vi iverksetter skal **utvikle kommunen** for å være attraktive for barnefamilier og unge
- Ivareta og bedre klima og natur i ALT vi gjør underveis

Demografiutviklingen 2023-2040

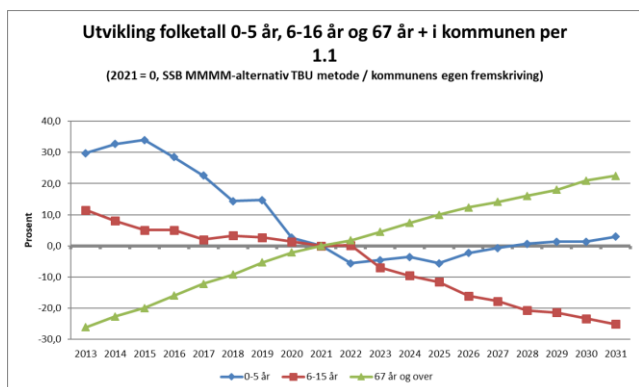
Befolkningsfremskrivninger pr 1.1.2023 - SSB 4M-alternativ														
SSB 4M-alternativ	01.01.2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2033	2035	2040	Endr. 10 år	Kategori	Endr. 17 år
0-5 år	319	312	303	301	295	294	283	283	281	279	273	-38	-189	-46
6-15 år	706	700	696	664	652	623	624	602	555	544	521	-151		-185
16-66 år	4196	4 196	4 150	4 121	4 095	4 068	4 029	3 980	3 847	3 745	3 450	-349	-349	-746
67-79 år	1181	1 215	1 256	1 263	1 266	1 256	1 259	1 265	1 288	1 318	1 384	107		203
80-89 år	324	335	360	388	434	484	512	556	628	643	689	304	426	365
90 år og eldre	80	85	72	79	71	69	70	74	95	113	168	15		88
m innbyggere totalt	6806	6843	6837	6816	6813	6794	6777	6760	6694	6642	6485	-112	-112	-321

Forsørgerbyrde 2022-2040

Antall innbyggere 20-66 år i forhold til eldre innbyggere. 2022, 2030 og 2040. Risør kommune. TF framskrivninger L, M og H. Kilde: SSB/beregninger ved TF

Hvordan drifte Risør kommune for fremtiden?

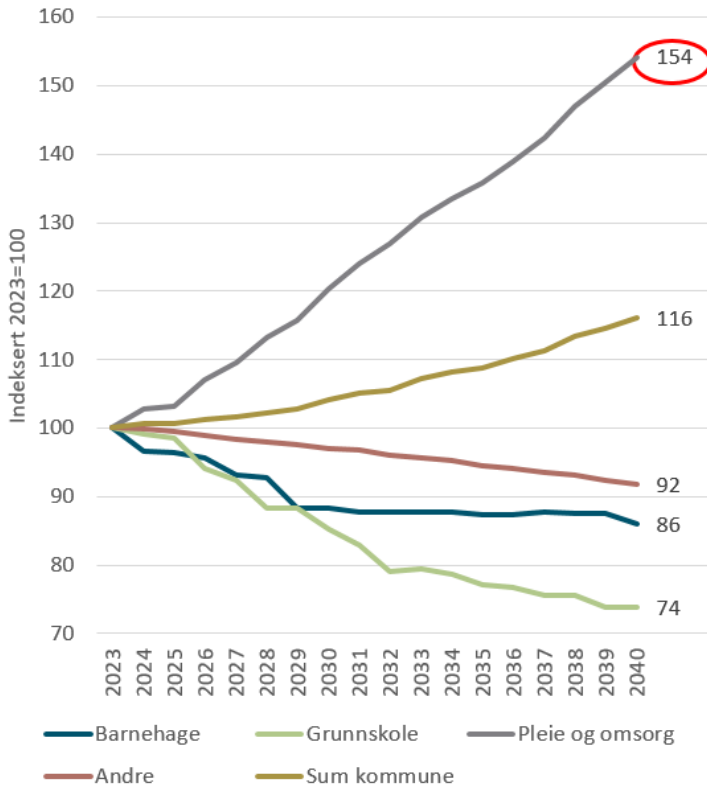
Utvikling barn i Oppvekst	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	2023-2029
Barnehager*	255	254	244	222	234	226	-29
Barnekole	453	415	412	408	372	355	-98
Ungdomsskole	224	238	213	213	198	210	-14
Totalt barn i alder 1-15 år	932	907	869	843	804	791	
* gitt tilgang 0-åringer på 45 pr år		-25	-63	-89	-128	-141	

Demografiutviklingen 2023-2040

Demografikostnader 2024. TF alt M. Risør kommune. Kilde: SSB/TBU/beregninger TF

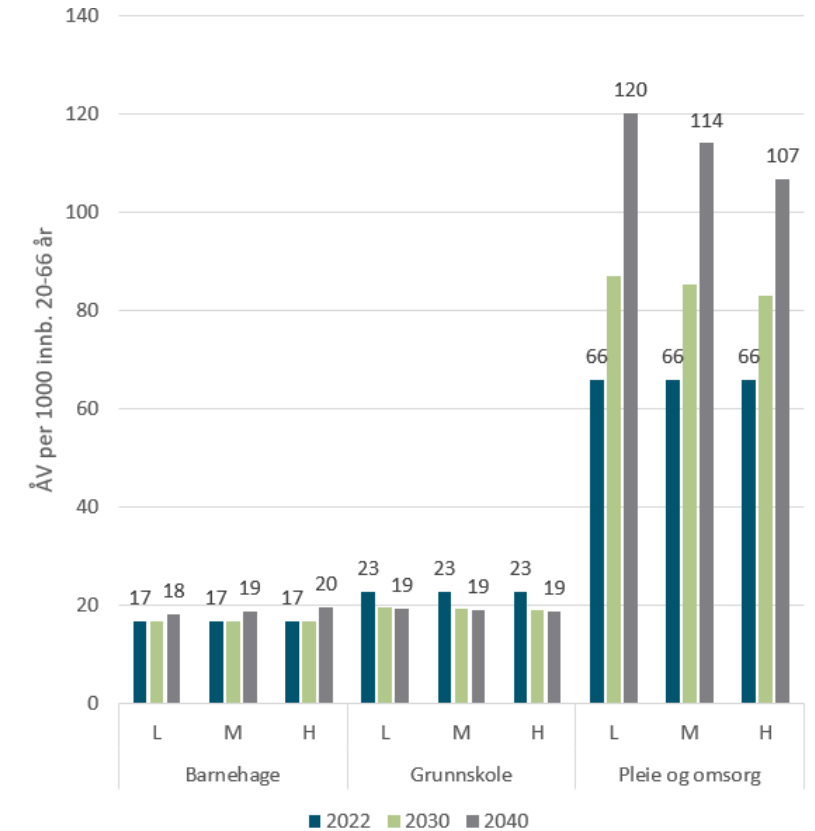
	Anslått endring i folketall 2023		Mer-/mindreutgifter 2024 (mill. kr)
	Personer	%	
0-5 år	-7	-2,2	-2,3
6-15 år	-6	-0,8	-1,2
16-66 år	0	0,0	-0,3
67-79 år	34	2,9	2,3
80-89 år	11	3,4	2,4
90 år og eldre	5	6,3	2,3
Sum	37	0,5	3,3

	2024 (mill. kr)
Barnehage	-2,1
Grunnskole	-1,0
Pleie og omsorg	6,4
Kommunehelse	0,3
Barnevern	-0,3
Sosialtjeneste	0,0
Sum kommune	3,3

Hvordan skal vi fortsatt gi gode kommunale tjenester med endrede forutsetninger?

Fremtidig årsverksbehov

Anslått framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere i arbeidssjor alder (20-66 år). 2022, 2030 og 2040. Risør kommune. TF framskrivinger L, M og H. Kilde: SSB/beregninger ved TF

Demografikostnader for perioden 2024-2027

Demografikostnader 2024-2027. TF alt. M. Risør kommune. Faste mill. 2023-kr. Uavhengig av finansiering. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF

	2024	2025	2026	2027	2024-2027
0-5 år	-2,3	-0,3	-0,6	-1,7	-4,9
6-15 år	-1,2	-0,8	-6,2	-2,3	-10,4
16-66 år	-0,3	-1,2	-0,6	-0,7	-2,8
67-79 år	2,3	2,7	0,5	0,2	5,7
80-89 år	2,4	5,5	6,2	10,1	24,2
90 år og eldre	2,3	-6,0	3,2	-3,7	-4,2
Sum	3,3	-0,1	2,6	1,9	7,6

Demografikostnader 2024-2027. TF alt. M. Risør kommune. Faste mill. 2023-kr. Frie inntekter. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF

	2024	2025	2026	2027	2024-2027
0-5 år	-2,0	-0,3	-0,5	-1,5	-4,3
6-15 år	-1,0	-0,7	-5,3	-2,0	-9,0
16-66 år	-0,2	-1,0	-0,5	-0,6	-2,3
67-79 år	1,8	2,2	0,4	0,2	4,6
80-89 år	2,0	4,5	5,1	8,3	19,9
90 år og eldre	1,9	-4,9	2,6	-3,0	-3,4
Sum	2,5	-0,1	1,8	1,4	5,6

Demografikostnader 2024-2027. TF alt. M. Risør kommune. Faste mill. 2023-kr. Uavhengig av finansiering. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF

	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Barnehage	-2,1	-0,1	-0,5	-1,5	-4,2
Grunnskole	-1,0	-0,7	-5,4	-2,0	-9,1
Pleie og omsorg	6,4	1,1	8,9	5,8	22,2
Kommunehelse	0,3	0,3	0,2	0,2	1,0
Barnevern	-0,3	-0,2	-0,4	-0,3	-1,3
Sosialtjeneste	0,0	-0,5	-0,2	-0,3	-1,0
Sum	3,3	-0,1	2,6	1,9	7,6

Demografikostnader 2024-2027. TF alt. M. Risør kommune. Faste mill. 2023-kr. Frie inntekter. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF

	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Barnehage	-1,9	-0,1	-0,4	-1,3	-3,7
Grunnskole	-0,9	-0,6	-4,6	-1,7	-7,8
Pleie og omsorg	5,3	0,9	7,2	4,8	18,2
Kommunehelse	0,3	0,2	0,1	0,2	0,8
Barnevern	-0,3	-0,2	-0,4	-0,3	-1,1
Sosialtjeneste	0,0	-0,4	-0,2	-0,2	-0,8
Sum	2,5	-0,1	1,8	1,4	5,6

Anslag for demografikostnader uavhengig av finansiering og for frie inntekter

TBU har tidligere kun beregnet demografikostnader som vil belaste kommunenes samlede inntekter (brutto). Den reelle belastningen på de frie inntektene vil være lavere som følge av at noen av de anslåtte utgiftene vil bli dekket gjennom gebyrer og øremerkede tilskudd og andre inntekter. I utvalgets demografiberegninger gis det nå **anslag både på hvordan den demografiske utviklingen påvirker kommunenes samlede utgifter**, uavhengig av hvordan tjenestene finansieres, og på hvordan demografiutviklingen påvirker utgiftene knyttet til finansiering gjennom de frie inntektene (netto).

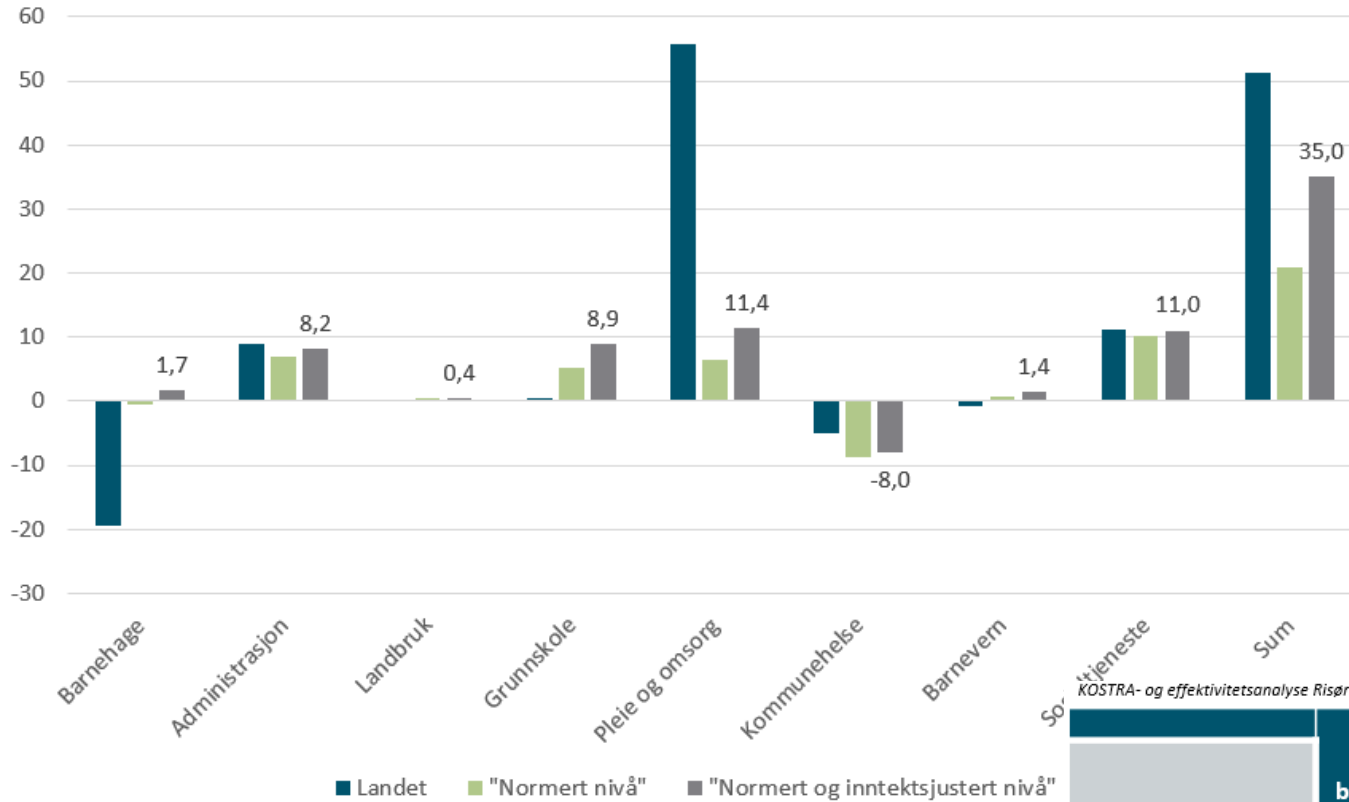
Utgiftsutjevning 2024

- Hvordan er kostnadsbildet i 2024 i Risør kommune sammenlignet med gjennomsnittet?
  - Kompenseres i Rt for demografi og levekårsutfordringer 29,4 mill
  - Alderskriteriet 70%
    - 0-15 år Trekk 28,6 mill
    - 67-90+ Komp 32,1 mill
  - PU>16 år komp 10,2 mill
- Kan brukes for å vurdere rammeendringer i budsjetter

Kriterier i utgiftsutjevningstilskuddet	HELE LANDET		RISØR			Bruk av folketall 1.7.2023		Endring fra foregående år
	Vekt	Antall	Antall	Utgiftsbehovsindeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj		
	Alle tall i 1000 kr					kr per innb	1000 kr	1000 kr
0-1 år	0,0058	107 155	104	0,7809	-0,13 %	-82	-565	109
2-5 år	0,1348	227 495	222	0,7852	-2,90 %	-1 879	-12 878	4 071
6-15 år	0,2527	644 583	693	0,8651	-3,41 %	-2 213	-15 165	-4 151
16-22 år	0,0241	456 837	541	0,9529	-0,11 %	-74	-505	-160
23-66 år	0,1081	3 173 134	3 671	0,9309	-0,75 %	-485	-3 324	-251
67-79 år	0,0605	653 532	1 207	1,4860	2,94 %	1 908	13 077	944
80-89 år	0,0806	205 264	331	1,2975	2,40 %	1 556	10 663	2 603
over 90 år	0,0403	46 056	84	1,4675	1,88 %	1 223	8 379	689
Basistillegg	0,0163	275	0,620	1,8157	1,33 %	863	5 913	385
Sone	0,0103	21 599 834	43 736	1,6292	0,65 %	421	2 882	196
Nabo	0,0103	9 877 360	11 053	0,9004	-0,10 %	-67	-456	-11
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,001	0,6626	-0,06 %	-42	-285	17
Innvandrer 6-15 år ekskl Skandinavia	0,0067	54 481	78	1,1520	0,10 %	66	453	32
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0078	183 480	241	1,0569	0,04 %	29	197	132
Dødlighet	0,0474	41 670	55	1,0620	0,29 %	191	1 307	-1 458
Barn 0-15 med enslige forsørgere	0,0168	149 356	211	1,1367	0,23 %	149	1 021	465
Lavinntekt	0,0105	257 338	261	0,8161	-0,19 %	-125	-859	174
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	255	1,6516	0,39 %	254	1 739	-12
Opphopningsindeks	0,0088	118	0,130	0,8888	-0,10 %	-63	-435	774
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	696	1,0865	0,16 %	101	692	9
PU over 16 år	0,0507	20 482	37	1,4535	2,30 %	1 492	10 225	400
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	714	1,4419	2,09 %	1 359	9 315	604
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	50	0,9243	-0,12 %	-80	-549	1 276
Innbyggere med høyere utdanning	0,0179	1 567 840	1 594	0,8180	-0,33 %	-211	-1 448	54
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,0661	6,61 %	4 289	29 395	6 891
3 Nto.virkn. statl/priv. skoler						4 667		
4 Sum utgiftsutj. mm (2+3)						34 062		
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger:						64 893		

KOSTRA- og Effektivitetsanalyse 2022

Mer-/mindreforbruk 2022 (mill. kr) sammenlignet med

Sammenligning av ressursbruk mot landssnitt

- Ukorrigert
- Korrigert for utg.behov
- Korrigert for inntektsnivå

Covid-19 & Ukraina!!!

KOSTRA- og effektivitetsanalyse. Risør kommune 2022. Mill. kr. Kilde: SSB/KDD/beregninger ved TF

KOSTRA- og effektivitetsanalyse Risør kommune 2022. Kilde: KOSTRA/KDD, beregninger ved TF

	Beregnet utgiftsbehov 2022	Netto driftsutgifter 2022			Mer-/mindreforbruk sammenlignet med		
		Risør kommune	Landsgjennomsnitt	Risør "normert nivå"	Landsgjennomsnittet	"Normert nivå"	«Normert og inntektsjust. nivå»
		kr pr innb	kr pr innb	kr pr innb	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Barnehage	0,7199	7 102	9 966	7 175	-19,5	-0,5	1,7
Administrasjon	1,0492	6 668	5 367	5 631	8,9	7,1	8,2
Landbruk	0,6484	135	124	80	0,1	0,4	0,4
Grunnskole	0,9554	16 030	15 958	15 246	0,5	5,3	8,9
Pleie og omsorg	1,3050	31 993	23 783	31 037	55,9	6,5	11,4
Kommunehelse	1,1218	3 679	4 424	4 963	-5,1	-8,7	-8,0
Barnevern	0,9208	2 609	2 710	2 496	-0,7	0,8	1,4
Sosialtjeneste	1,0456	4 699	3 062	3 201	11,1	10,2	11,0
Sum	1,0598				51,2	21,0	35,0

KOSTRA- og Effektivitetsanalyse 2022

Ressursbruk på Sentr.tjenesteomr.

- Administrasjon 7,1
- Grunnskole 5,3
- Sosialtjeneste 10,2

	Mer-/mindreforbruk 2022 (mill. kr) sammenlignet med		
	Landsgjennomsnitt	"Normert nivå"	"Normert og inntektsjustert nivå"
Barnehage (F201, 211, 221)	-19,5	-0,5	1,7
201 Barnehage	-14,3	1,7	3,7
211 Styrket tilbud til førskolebarn	-2,7	-1,1	-1,0
221 Barnehagelokaler og skyss	-2,5	-1,1	-1,0
Administrasjon og styring (F100, 110, 120, 121, 130)	8,9	7,1	8,2
100 Politisk styring	1,2	1,1	1,2
110 Kontroll og revisjon	0,5	0,4	0,5
120 Administrasjon	5,5	4,2	5,0
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	1,3	1,2	1,3
130 Administrasjonslokaler	0,3	0,1	0,2
Landbruk (F329)	0,1	0,4	0,4
329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	0,1	0,4	0,4
Grunnskole (F202, 215, 222, 223)	0,5	5,3	8,9
202 Grunnskole	4,4	8,1	11,0
215 Skolefritidstilbud	-0,8	-0,7	-0,6
222 Skolelokaler	-3,8	-2,9	-2,4
223 Skoleskyss	0,7	0,8	0,9
Pleie og omsorg (F234, 253, 254, 261)	55,9	6,5	11,4
234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede	-1,2	-3,7	-3,5
253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	9,5	-8,1	-6,6
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	46,0	19,5	22,5
261 Institusjonslokaler	1,5	-1,2	-1,0
Kommunehelse (F232, 233, 241)	-5,1	-8,7	-8,0
232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	-0,7	-1,5	-1,3
233 Annet forebyggende helsearbeid	-1,7	-2,3	-2,2
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	-2,6	-5,0	-4,5
Barnevern (F244, 251, 252)	-0,7	0,8	1,4
244 Barneverntjeneste	-0,9	-0,3	-0,1
251 Barneverntiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet	-0,2	0,0	0,0
252 Barneverntiltak når barnet er plassert av barnevernet	0,3	1,1	1,5
Sosialtjeneste (F242, 243, 281)	11,1	10,2	11,0
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	8,8	8,5	8,9
243 Tilbud til personer med rusproblemer	0,4	0,2	0,3
281 Ytelse til livsopphold	1,9	1,5	1,7

KOSTRA- og Effektivitetsanalyse 2022

Ressursbruk andre utvalgte områder

- Brann +2,3
- Kirke +0,9
- Samferdsel +1,8
- Kultur +/-0
  - Funksjon 385 (1,5)

	Netto driftsutgifter 2022 (kr per innb.)		Mer-/mindreforbruk 2022 (mill. kr) sammenlignet med	
	Risør	Landet	Landet	"Normert nivå»
Fys.planl./kult.minne/natur/nærmiljø	383	1 054	-4,6	-5,0
301 Plansaksbehandling	219	314	-0,6	-0,8
302 Bygge- delings- og seksjoneringsarbeid	131	92	0,3	0,2
303 Kart og oppmåling	-153	109	-1,8	-1,8
335 Rekreasjon i tettsted	330	321	0,1	-0,1
360 Naturforvaltning og friluftsliv	-143	190	-2,3	-2,3
365 Kulturminnevern	0	28	-0,2	-0,2
Kultur	3 086	3 083	0,0	-1,2
231 Aktivitetstilbud barn og unge	140	298	-1,1	-1,2
370 Bibliotek	386	339	0,3	0,2
373 Kino	127	12	0,8	0,8
375 Muséer	88	128	-0,3	-0,3
377 Kunstformidling	82	187	-0,7	-0,8
380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	19	263	-1,7	-1,8
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	838	793	0,3	0,0
383 Musikk- og kulturskoler	338	328	0,1	-0,1
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur- og idrettsbygg	584	357	1,5	1,4
386 Kommunale kulturbygg	484	378	0,7	0,6
Kirke	785	652	0,9	0,6
390 Den norske kirke	762	548	1,5	1,2
393 Gravplasser og krematorier	23	103	-0,5	-0,6
Samferdsel	1 495	1 231	1,8	1,3
330 Samferdselsbedrifter/transporttiltak	-129	-184	0,4	0,5
332 Kommunale veier	1 623	1 415	1,4	0,8
Brann og ulykkesvern	1 359	1 016	2,3	1,9
338 Forebygging av branner og andre ulykker	185	100	0,6	0,5
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	1 174	916	1,8	1,4

Utgangspunkt for Hp-Øp 2024-27

- Opprinnelig budsjett 2023 og vedtatt HP-ØP 2023-26
  - Vedtatte tiltak fra KST-behandling
- Kommuneproposisjonen 2024 (mai-23)
  - Lønnsvekst 5,5%
  - Prisvekst 4,9%
  - Deflator 5,2%
  - Satsning Ps.helse 100 mill

• Måltallene

- Høy gjeld
- Høy andel finans
- Negativt netto driftsresultat
- Solid disp fond

Nøkkeltall/Indikator	2018	2019	2020	2021	2022	Snitt 5 år	Anbefalt nivå
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	0,24 %	-0,58 %	1,18 %	2,80 %	-0,24 %	0,68 %	1,75 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	95,97 %	99,08 %	104,06 %	101,08 %	94,85 %	99,01 %	70-80%
Disp.fond i % av driftsinntektene	9,07 %	9,26 %	11,00 %	12,90 %	12,51 %	10,95 %	5-10 %
Netto finansutg. i % av driftsinntekter	4,67 %	4,81 %	5,05 %	4,85 %	4,26 %	4,73 %	2-3 %
Disp.fond i % av akk. premieavvik	128,62 %	142,30 %	195,49 %	187,99 %	151,30 %	161,14 %	100 %

Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2023-26 (alle tall i hele 1000)	2023	2024	2025	2026
Felles / Kommunedirektør / Interne tjenester				
Arbeidsmiljøtiltak	200	200	200	200
Omstilling og fornying	300	300	300	300
Utgifter til valg	250	0	250	0
Tilskudd Risør By AS	750	750	750	750
Kontorjustering 10% på Eiendomsskattegrunnet	-900	-1 800	-2 700	-3 600
Tilskudd Frelsesarmeen	50	50	50	50
Sum tiltak Kommunedirektør og interne tjenester/felles	650	-500	-1 150	-2 300
Skole, barnehage, oppvekst				
Tilbakeføring av Røyslands elever ifm nedleggelse Songe skole	0	-1 700	-1 700	-1 700
Strukturelle endringer innenfor skole- og barnehageområdet	0	-5 000	-10 000	-10 000
Lese og skriveopplæring 1-4 trinn	200	0	0	0
Sum tiltak oppvekst	200	-6 700	-11 700	-11 700
Samfunnsutvikling				
Byjubileum 2023	700	0	0	0
Utredning ny svømmehall 2022-23	500	0	0	0
Styrking frivillige lag og foreninger	500	500	500	500
Økning tilskudd MF Øysang	100	0	0	0
Prosjekt Renere By	200	0	0	0
Endring satser gebyrregulativ Plan & Bygg	-100	-100	-100	-100
Styrking arbeid med barn og unge	500	500	500	500
Vedlikehold kommunale bygg ihht vedlegg 5	5 520	0	0	0
Sum tiltak Samfunnsutvikling	7 920	900	900	900
Helse og omsorg				
Samlokalisering leger	0	0	0	0
Styrking bemanning helse og omsorg	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum tiltak helse og omsorg	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum tiltak som påvirker budsjettrammene	10 770	-4 300	-9 950	-11 100

HP/ØP 2024-27 etablering driftsrammer

Sektor	Regnskap 2022	Oppr. Budsjett 2023	HP/ØP tiltak 2023-26	Deflator 5,2%	Rammebehov 2024	Særskilt satsn 2024	Tildelt ramme 2024
Interne Tjenester	35 948 000	34 035 000	305 000	1 888 700	36 228 700	0	36 212 000
Samfunnsutvikling	70 709 000	73 759 000	-7 020 000	3 670 645	70 409 645	0	70 410 000
Helse og omsorg	249 681 000	234 401 000	0	12 892 055	247 293 055	194 000	247 487 000
Oppvekst	143 780 000	131 990 000	-7 005 000	6 874 175	131 859 175	0	131 876 000
Felles inntekter og utgifter	-500 118 000	-474 186 000	-250 000	2 365 425	-485 790 575	-194 000	-485 985 000
Sum balanse	0	0	-13 970 000	27 691 000	0		0

Konsekvensjustering av alle enhetenes budsjetter for 2024

Saldering av sektorrammene gjennom tiltak for planperioden

Sektor	Regnskap 2022	Oppr. Budsjett 2023	Tildelt ramme 2024	Konsek.v.just. budsjett 2024	Avvik	Budsjett 2024	Rammer økonomiplan 2025	Rammer økonomiplan 2026	Rammer økonomiplan 2027
Interne Tjenester	35 948 000	34 035 000	36 212 000	38 044 000	1 832 000	38 344 000	36 343 000	35 593 000	35 593 000
Samfunnsutvikling	70 709 000	73 759 000	70 410 000	53 066 000	-17 344 000	52 566 000	48 616 000	47 116 000	47 116 000
Helse og omsorg	249 681 000	234 401 000	247 487 000	263 995 000	16 508 000	263 734 000	263 343 000	261 986 000	261 529 000
Oppvekst	143 780 000	131 990 000	131 876 000	151 706 000	19 830 000	151 555 000	151 405 000	151 229 000	145 019 000
Felles inntekter og utgifter	-500 118 000	-474 186 000	-485 985 000			-506 199 000	-499 707 000	-495 924 000	-489 257 000
Sum balanse	0	0	0	506 811 000	20 826 000	0	0	0	0

- Tildelte rammer er basert på opprinnelig budsjett 2023
- Deflatorjustert 5,2%
  - Lønnsvekst 5,5%
  - Prisvekst 4,9%
- Justert for vedtak i HP/ØP 2023-26

HP/ØP 2024-27 driftsrammer KD's forslag

Rammer for økonomiplan 2024-27 og budsjettammer for 2024 skal gi grunnlag for videreføring av dagens drift på samme nivå, men stiller krav om store omstillinger i oppvekstsektoren for å være bærekraftig på sikt.

Sektor	Oppr.		Rammer økonomiplan		
	Budsjett 2023	Budsjett 2024	2025	2026	2027
Interne Tjenester	34 035 000	38 344 000	36 343 000	35 593 000	35 593 000
Samfunnsutvikling	73 759 000	52 566 000	48 616 000	47 116 000	47 116 000
Helse og omsorg	234 401 000	263 734 000	263 343 000	261 986 000	261 529 000
Oppvekst	131 990 000	151 555 000	151 405 000	151 229 000	145 019 000
Felles inntekter og utgifter	-474 186 000	-506 199 000	-499 707 000	-495 924 000	-489 257 000
Sum balanse	0	0	0	0	0

Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27 (alle tall i hele 1000)	2024	2025	2026	2027	2028
Felles inntekter og utgifter					
Arbeidsmiljøtiltak	200	200	200	200	200
Omstilling og fornying	300	300	300	300	300
Utgifter til valg	0	250	0	250	0
Tilskudd Risør By AS	750	750	750	750	750
Grensejustering Røysland krets	0	0	0	0	0
Sum tiltak felles avsetninger	1 250	1 500	1 250	1 500	1 250
Sektor - Interne tjenester	2 024				
Reduksjon i tilskuddsordn. for etablering/tilpasning av bolig	-300	-300	-300	-300	-300
Ubesatt stilling til økonomi og innkjøp tas bort	-800	-800	-800	-800	-800
Effektiviseringskrav interne tjenester	0	-750	-750	-750	-750
Kommuneanalyse med gjennomgang av organisasjonsstruktur	600	-750	-2 250	-2 250	-2 250
Sum tiltak Interne tjenester	-500	-2 600	-4 100	-4 100	-4 100
Sektor - Oppvekst					
Nærværarbeid - fokus på redusert fravær og vikarkostnader	-150	-300	-475	-675	-900
Samle alle grunnskolene i en 1-10 skole på Kjempesteinsmyra	0	0	0	-6 000	-15 000
Sum tiltak oppvekst	-150	-300	-475	-6 675	-15 900
Sektor - Samfunnsutvikling	2 024				
Styrking frivillige lag og foreninger - kutt ekstrabevilgning 2023	-500	-500	-500	-500	-500
Effektivisering av tjenester i sektoren	0	-3 000	-4 500	-4 500	-4 500
Utrede selvkostprinsipp for Plan og Byggesak	0	0	0	0	0
Sum tiltak Samfunnsutvikling	-500	-3 500	-5 000	-5 000	-5 000
Sektor - Helse og omsorg					
Samlokalisering leger	0	0	-900	-900	-900
Nærværarbeid - fokus på redusert fravær og vikarkostnader	-250	-650	-1 100	-1 550	-2 000
Sum tiltak helse og omsorg	-250	-650	-2 000	-2 450	-2 900
Sum tiltak som påvirker budsjettammene	-150	-5 550	-10 325	-16 725	-26 650

HP/ØP 2024-27 Felles inntekter og utgifter

- Økonomisk oversikt 2024-27

Bevilgningsoversikt drift § 5,4 første ledd	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring 23-24	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammetilskudd	-253 897 000	-261 607 000	-284 054 000	-22 447 000	-284 054 000	-284 054 000	-284 054 000
Inntekts- og formuesskatt	-230 970 000	-204 648 000	-225 941 000	-21 293 000	-225 941 000	-225 941 000	-225 941 000
Eiendomsskatt	-23 916 000	-28 328 000	-30 228 000	-1 900 000	-31 128 000	-32 028 000	-32 928 000
Andre generelle driftsinntekter	-39 583 000	-42 261 000	-56 525 000	-14 264 000	-56 342 000	-56 124 000	-56 124 000
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-548 367 000	-536 844 000	-596 748 000	-59 904 000	-597 465 000	-598 147 000	-599 047 000
Sum bevilgninger drift, netto	519 851 000	518 611 000	558 207 000	39 596 000	555 023 000	553 066 000	547 024 000
Avskrivinger	34 290 000	32 232 000	36 806 000	4 574 000	36 763 000	36 703 000	36 679 000
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	554 141 000	550 843 000	595 013 000	44 170 000	591 786 000	589 769 000	583 703 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	5 774 000	13 999 000	-1 735 000	-15 734 000	-5 679 000	-8 378 000	-15 344 000
Renteinntekter	-10 935 000	-11 707 000	-13 994 000	-2 287 000	-12 641 000	-11 805 000	-11 461 000
Utbytter	-8 864 000	-15 500 000	-12 174 000	3 326 000	-12 174 000	-6 777 000	-6 777 000
Renteutgifter	21 171 000	30 957 000	36 476 000	5 519 000	37 692 000	35 923 000	39 731 000
Avdrag på lån	28 836 000	28 756 000	29 563 000	807 000	29 681 000	29 848 000	33 504 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 207 000	32 506 000	39 871 000	7 365 000	42 558 000	47 189 000	54 997 000
Motpost avskrivinger	-34 290 000	-32 232 000	-36 800 000	-4 568 000	-36 757 000	-36 697 000	-36 673 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	1 692 000	14 273 000	1 336 000	-12 937 000	122 000	2 114 000	2 980 000
Avsetninger til bundne driftsfond	13 895 000	13 078 000	17 007 000	3 929 000	17 007 000	17 007 000	17 007 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 131 000	-16 444 000	-16 886 000	-442 000	-16 333 000	-15 915 000	-15 783 000
Avsetninger til disposisjonsfond	40 612 000	7 600 000	15 000 000	7 400 000	15 988 000	15 654 000	15 030 000
Bruk av disposisjonsfond	-38 067 000	-18 508 000	-16 457 000	2 051 000	-16 784 000	-18 860 000	-19 235 000
SUM DISPONERING/ DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-1 692 000	-14 273 000	-1 336 000	12 937 000	-122 000	-2 114 000	-2 980 000

HP/ØP 2024-27 Statsbudsjettet

Økt handlingsrom (reell vekst)	Komprop. 2024	NB2024	Herav komm.	Herav FK
Realvekst i frie inntekter	5,6-5,9	6,4	5,1	1,3
Merkostnader demografi*	-3,9	-3,9	-3,1	-0,8
Merkostnader pensjon**	-1,2	-2,0	-1,8	-0,2
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,6	-0,6	-0,3	-0,3
Økt handlingsrom	-0,1-0,2	-0,1	-0,1	0

Makro:

- Vekst frie inntekter 6,4 mrd
- Anslag deflator 4,3%
  - Lønn 4,9%
  - Pris 3,4%
- 150 mill Psykisk helse og rus
- 100 mill basiskriteriet
- 40 mill Helsestasjon- og skolehelsetjeneste

Risør kommune:

- Økning oppgavekorrigerede frie inntekter 5,9 %
- Skattevekst 5,8% (220,3 mrd)
- Utgiftsutjevningen øker 7,4 mill
  - 6,61% dyrere å drifte enn landet
- Innbyggertilskuddet øker 13,4 mill
  - Kr.1.755 pr innb økning (pris & lønnsvekst, samt helårseffekt oppg.endr)

Skatt og rammetilskudd Budsjet 2024 (tall i hele 1000)	Regnskap 2022	Prognose 2023	Komprp 2024	Statsbudsjett 2024	2025	2026	2027
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	176 976	191 035	208 323	204 437	208 162	208 164	208 170
Utgiftsutjevningen	27 678	26 658	32 894	34 062	33 550	33 550	33 550
Overgangsordning - INGAR	-327	-279	-238	-500	-274	-240	-206
Saker særskilt fordeling	1 230	3 426	4 735	4 722	4 428	4 428	4 428
Sør-Norge tilskudd (kommuner med over 3 200 innb)	9 306	9 619	10 211	10 125	10 185	10 185	10 185
Ordinært skjønn	610	700	700	600	600	600	600
Koronapandemi - ekstra skjønn fra departementet	14 330						
Koronapandemi - tilleggsbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabell-C	7 555	115					
Stortinget saldering budsjet 2023		847					
Tilleggsnummer statsbudsjett 2022	-40						
Stortinget opprinnelig saldering budsjet 2018 - 2022	-170						
RNB 2018 - 2023 (utenom koronapandemi) m.v.	-10 895	3 337					
Nysaldering av statsbudsjett 2018 - 2022 (utenom koronapandemi)	131						
Sum rammetilsk uten inntektsutjevning skatt	226 384	235 458	256 625	253 445	256 650	256 687	256 728
Netto inntektsutjevning	27 489	29 156	30 307	30 679	30 679	30 679	30 679
Sum rammetilskudd inklusive inntektsutjevning skatt	253 873	264 614	286 932	284 124	287 329	287 366	287 407
Rammetilskudd - endring i %	1,29	4,23	8,80	7,37	1,13	0,01	0,01
Skatt på formue og inntekt	230 970	214 629	223 594	226 470	226 470	226 470	226 470
Skatteinntekter - endring i %	15,94	-7,07	-8,67	5,52	0,00	0,00	0,00
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	484 843	479 200	510 500	510 600	513 800	513 800	513 900
Sum endring fra året før i %		-1,16 %	7,50 %	6,55 %	0,63 %	0,00 %	0,02 %

HP/ØP 2024-27 Finansområdet

- Eiendomsskatt 2024-27

- Vedtatt plan fra 2023-26 videreføres – full utnyttelse av potensialet
  - Fritak næringsbygg
  - Årlig kontorjustering 10%
  - Skattesats 4 promille, reduksjonsfaktor 30%
  - Avventer SKD verdier på fritidsboliger (trolig 2028)

- Utbytte Agder Energi

- Reduksjon fra 2026 – 75% av 2025
- Handlingsregel «pauses»!

Risør kommune - eierandel på 0,856% av Å-Energi AS	Utbytte RK	Xtra utbytte	Samlet utbytte
Resultat 2022	1 518 000 000	1 100 000 000	
70% utbyttegrunnlag	1 062 600 000	3	År 2 av 3
Aksjonærandel Risør kommune 0,856%	9 095 856	3 138 667	
Fratrekk for kostnader til Arbeidsutvalget	60 000		
Forventet utbytte utbetalt 2024	9 035 856	3 138 667	12 174 523
Forventet utbytte utbetalt 2025	9 035 856	3 138 667	12 174 523
Forventet utbytte utbetalt 2026	6 776 892	-	6 776 892
Forventet utbytte utbetalt 2027	6 776 892	-	6 776 892

- Renteinntekter bank

- Renteoppgang
- Redusert snittlikviditet

Innskuddsrenter	2023	2024	2025	2026	2027
Rente snitt(est. 3 mnd NIBOR)	4,00 %	4,75 %	4,35 %	3,75 %	3,68 %
Margin på innskudd	0,45 %	0,45 %	0,45 %	0,45 %	0,45 %
Innskuddsrente	4,45 %	5,20 %	4,80 %	4,20 %	4,13 %
Gjennomsnittlig likviditet	kr 100 000 000	kr 90 000 000	kr 80 000 000	kr 80 000 000	kr 80 000 000
Renteinntekter bank	kr 4 450 000	kr 4 680 000	kr 3 840 000	kr 3 360 000	kr 3 304 000
Renteinntekter Startlån	1 650 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Renteinntekter fordringer	105 000	105 000	105 000	105 000	105 000
Kalkulatoriske renter VAR	5 952 000	6 209 000	5 696 000	5 340 000	5 052 000
Sum budsjetterte renteinntekt	12 157 000	13 994 000	12 641 000	11 805 000	11 461 000

HP/ØP 2024-27 Finansområdet

Renter og avdrag på gjeld

- Rentekostnader (+ 7 mill mot 2028)
  - Rentebanen flater ut
- Høy sikringsgrad av portefølje
  - Flere avtaler utløper i perioden
  - Sikring vurderes utover planperioden
- Avdragskostn. (+4,6 mill mot 2028)
  - Stabilt, men øker av skolesatsing og svømmebasseng.

Konsekvens 1-10 skole med svømmehall	2026	2027	2028
Avdrag inkl. tiltak	29 848	33 504	34 090
Avdrag U/tiltak	29 488	29 156	28 437
Effekt på avdragskostnad	360	4 348	5 653
Renter inkl. tiltak	26 674	30 590	30 541
Renter u/tiltak	26 206	25 008	23 419
Effekt på rentekostnader	468	5 582	7 122
Samlet merkostnad på prosjektet	828	9 930	12 775

Budsjettrenter Økonomiplan	17.10.2023	Bud 2023	2024	2025	2026	2027
Norges Bank Styringsrente	4,25 %	3,15 %	4,40 %	4,00 %	3,40 %	3,33 %
Norges Bank Påslag pengemarked	0,35 %	0,40 %	0,35 %	0,35 %	0,35 %	0,35 %
NB anslag NBR 3 Mnd	4,60 %	3,55 %	4,75 %	4,35 %	3,75 %	3,68 %
Anslag FRA NBR 3 Mnd	4,60 %	3,95 %	4,73 %	4,26 %	3,85 %	3,68 %
Bankenes påslag	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %
Sikkerhetsmargin (høy gjeld)	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Budsjettrenter (NB)	5,20 %	4,15 %	5,35 %	4,95 %	4,35 %	4,28 %
Budsjettrenter (FRA)	5,20 %	4,55 %	5,33 %	4,86 %	4,45 %	4,28 %

Utvikling gjeld og kapitalkostnad	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lånemasse 1/1	698 329 000	699 086 000	703 413 000	708 386 000	818 033 000	835 585 000
Av dette tilhører VAR	141 288 000	138 444 000	147 999 000	149 197 000	151 855 000	146 138 000
Lånebehov totalt eks Husbank	30 295 000	33 890 000	34 680 000	139 520 000	51 080 000	5 800 000
Lånebehov eks. VAR og Husbank	27 175 000	17 442 000	27 480 000	129 320 000	49 110 000	5 800 000
Avdrag forutsatt 30 år	29 538 000	29 563 000	29 707 000	29 873 000	33 528 000	34 113 000
Rentesats estimert flytende	4,00 %	5,35 %	4,95 %	4,35 %	4,28 %	4,20 %
Lån med rentesikring	343 840 000	293 919 000	221 792 000	187 837 000	200 000 000	200 000 000
Rentekostn bundet	908 000	4 682 562	4 284 040	4 064 023	4 170 267	3 877 000
Lån flytende rente	354 489 000	405 167 000	481 621 000	520 549 000	618 033 000	635 585 000
Rentekostn flytende	23 557 910	21 676 435	23 840 240	22 643 882	26 451 812	26 694 570
Andel lån flytende	50,8 %	58,0 %	68,5 %	73,5 %	75,6 %	76,1 %
Rentebelastning inkl. VAR	23 558 910	26 359 000	28 124 000	26 708 000	30 622 000	30 572 000
Samlet rente selvkost	6 168 000	6 210 000	5 696 000	5 339 000	5 051 000	5 785 000
Rentekompensasjon nye tiltak	0	0	0	0	0	0
Renter eks. VAR	17 390 910	20 149 000	22 428 000	21 369 000	25 571 000	24 787 000
Avdrag eks. VAR	23 574 000	23 718 000	23 905 000	24 131 000	27 811 000	27 561 000
SUM virkning på driftsbudsjettet	40 964 910	43 867 000	46 333 000	45 500 000	53 382 000	52 348 000

Felles avsetninger lønn og pensjon 2024-27

50300 Avsetning lønn og pensjon	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønnsoppgjør neste år	6 000 000	8 500 000	8 500 000	8 500 000	8 500 000
Lønn lærlinger - trekkpliktig	3 240 000	3 115 000	3 115 000	3 115 000	3 115 000
Premieavvik - pensjon	-7 600 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Amort. premieavvik KLP	11 030 000	13 726 000	16 784 000	18 860 000	19 235 000
Sum lønn og sosiale kostander	12 670 000	10 341 000	13 399 000	15 475 000	15 850 000
Aktuarkostnader KLP/SPK	50 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Kjøp som erstatter tj.prod	50 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Mva.kompensasjon	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Avsetninger tiltak HP/ØP felles	3 000 000	1 250 000	1 500 000	1 250 000	1 500 000
Overføringsutgifter	3 005 000	1 255 000	1 505 000	1 255 000	1 505 000
Mva.kompensasjon (innt)	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum netto avsetninger lønn og pensjo	15 720 000	11 621 000	14 929 000	16 755 000	17 380 000

Faste avsetninger videreført

- Læringer
- Lønnsoppgjør sentralt (+2,5)
- Tiltak i HP/ØP – org
- Pensjonselementer

Handlingsprogram & økonomiplan 2024-27						
Fremskrevet utvikling disposisjonsfond	RB2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ingående balanse	86 114	88 658	76 860	75 403	74 607	71 401
Budsjettetert bruk av premieavvikfond	-2 000	-2 000	-13 726	-16 784	-18 860	-19 235
Budsjettetert bruk av frie disp.fond	-36 067	-17 398	-2 731	0	0	0
Budsjettetert avsetning til premieavvikfond	22 372	7 600	15 000	15 000	15 000	15 000
Budsjettetert avsetning til frie disp fond	18 239	0	0	988	654	30
Utgående balanse disp fond	88 658	76 860	75 403	74 607	71 401	67 196
Akkumulert premieavvik og amortisering						
Tall i hele 1000	2 022	2 023	2 024	2 025	2 026	2 027
Ingående balanse	40 344	51 910	75 545	76 819	75 035	71 175
Budsjettetert premieavvik inntekt	22 372	34 665	15 000	15 000	15 000	15 000
Budsjettetert amotisering premieavvik	-10 806	-11 030	-13 726	-16 784	-18 860	-19 235
Akkumulert premieavvik forpliktelse	51 910	75 545	76 819	75 035	71 175	66 940

Håndtering av inntektsført premieavvik og amortisering av premieavvik blir avgjørende for bærekraften i økonomiplanen

Økonomisk oversikt drift HP-ØP 2024-27

Økonomisk oversikt drift - § 5-6	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring 23-24	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammetilskudd	-253 897 000	-261 607 000	-284 054 000	-22 447 000	-284 054 000	-284 054 000	-284 054 000
Inntekts- og formuesskatt	-230 970 000	-204 648 000	-225 941 000	-21 293 000	-225 941 000	-225 941 000	-225 941 000
Eiendomsskatt	-23 916 000	-28 328 000	-30 228 000	-1 900 000	-31 128 000	-32 028 000	-32 928 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-39 583 000	-42 261 000	-56 525 000	-14 264 000	-56 342 000	-56 124 000	-56 124 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-77 118 000	-46 767 000	-49 160 000	-2 393 000	-49 160 000	-49 160 000	-49 160 000
Brukerbetalinger	-19 756 000	-18 855 000	-18 667 000	188 000	-18 667 000	-18 667 000	-18 667 000
Salgs- og leieinntekter	-63 286 000	-65 186 000	-72 914 000	-7 728 000	-72 914 000	-72 914 000	-72 914 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-708 526 000	-667 652 000	-737 489 000	-69 837 000	-738 206 000	-738 888 000	-739 788 000
Lønnsutgifter	376 780 000	353 303 000	385 852 000	32 549 000	384 862 000	384 377 000	379 022 000
Sosiale utgifter	79 087 000	92 866 000	100 270 000	7 404 000	103 026 000	104 954 000	104 017 000
Kjøp av varer og tjenester	183 270 000	173 779 000	183 351 000	9 572 000	179 651 000	178 901 000	178 901 000
Overføringer og tilskudd til andre	40 873 000	29 472 000	29 475 000	3 000	28 225 000	25 575 000	25 825 000
Avskrivninger	34 290 000	32 232 000	36 806 000	4 574 000	36 763 000	36 703 000	36 679 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	714 300 000	681 651 000	735 754 000	54 103 000	732 527 000	730 510 000	724 444 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	5 774 000	13 999 000	-1 735 000	-15 734 000	-5 679 000	-8 378 000	-15 344 000
Renteinntekter	-10 935 000	-11 707 000	-13 994 000	-2 287 000	-12 641 000	-11 805 000	-11 461 000
Utbytter	-8 864 000	-15 500 000	-12 174 000	3 326 000	-12 174 000	-6 777 000	-6 777 000
Renteutgifter	21 171 000	30 957 000	36 476 000	5 519 000	37 692 000	35 923 000	39 731 000
Avdrag på lån	28 836 000	28 756 000	29 563 000	807 000	29 681 000	29 848 000	33 504 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 207 000	32 506 000	39 871 000	7 365 000	42 558 000	47 189 000	54 997 000
Motpost avskrivninger	-34 290 000	-32 232 000	-36 800 000	-4 568 000	-36 757 000	-36 697 000	-36 673 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	1 692 000	14 273 000	1 336 000	-12 937 000	122 000	2 114 000	2 980 000
<i>NDR i % av driftsinntekter</i>	<i>-0,24 %</i>	<i>-2,14 %</i>	<i>-0,18 %</i>		<i>-0,02 %</i>	<i>-0,29 %</i>	<i>-0,40 %</i>
Avsetninger til bundne driftsfond	13 895 000	13 078 000	17 007 000	3 929 000	17 007 000	17 007 000	17 007 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 131 000	-16 444 000	-16 886 000	-442 000	-16 333 000	-15 915 000	-15 783 000
Avsetninger til disposisjonsfond	40 612 000	7 600 000	15 000 000	7 400 000	15 988 000	15 654 000	15 030 000
Bruk av disposisjonsfond	-38 067 000	-19 398 000	-16 457 000	2 941 000	-16 784 000	-18 860 000	-19 235 000
SUM DISPONERING/DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-1 692 000	-15 164 000	-1 336 000	13 828 000	-122 000	-2 114 000	-2 981 000

Økonomiplan 2025-27 er videreført i 2024 kroner. Videre vekst i inntekter og utgifter følger pris og lønnsvekst.

Særskilte, kjente elementer tatt hensyn til men inneholder store ukjente faktorer som vil påvirke utviklingen i perioden.

- Flyktningssituasjonen
- Røysland krets
- Inntektssystemet

HP/ØP 2024-27 Investeringsplanen

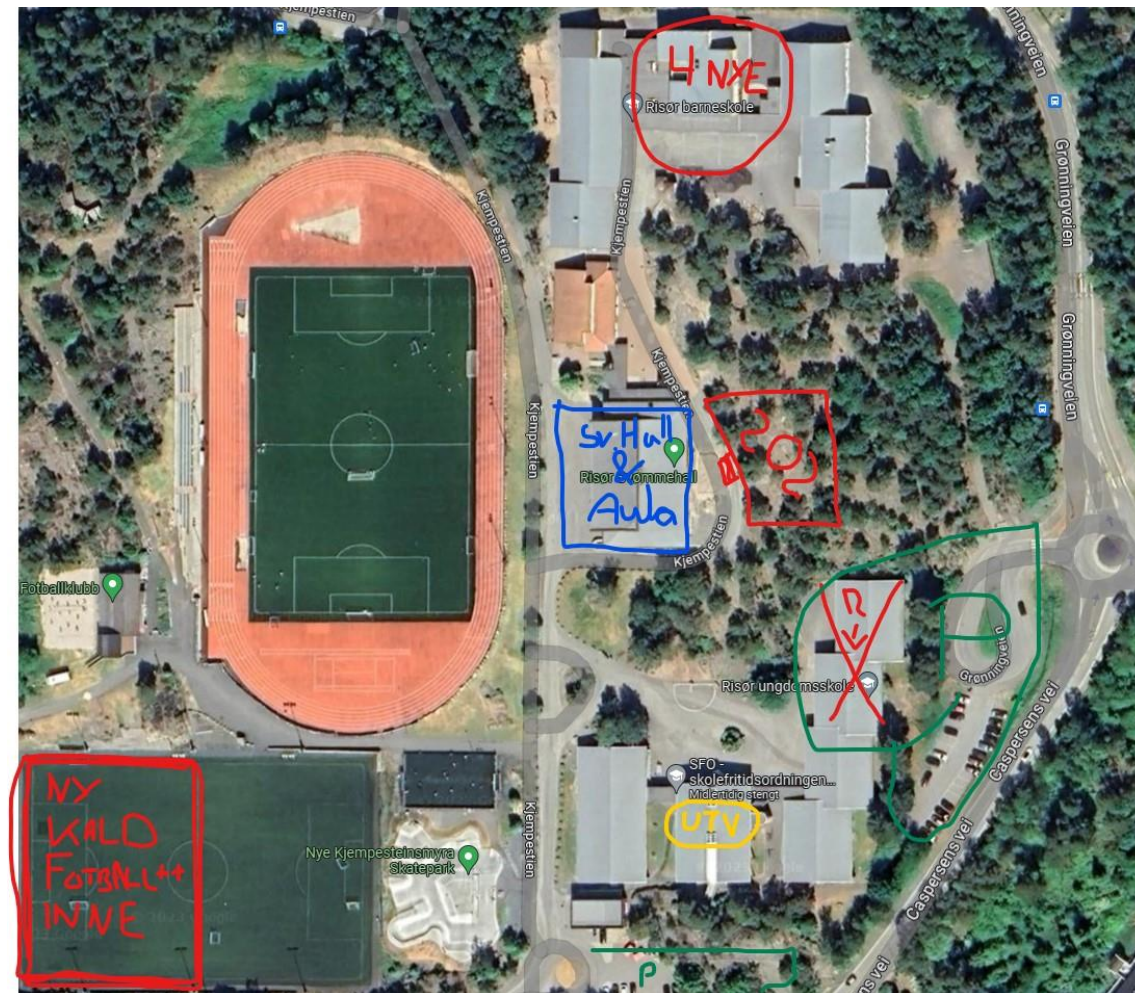
Investeringsplan 2024-27	2 024				2 025				2 026				2 027			
	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån
Biler og utstyr ihht vedlegg 2	2 620	-524	0	-2 096	500	-100	0	-400	4 500	-900	0	-3 600	5 300	-1 060	-300	-3 940
Hovedplan vann og avløp ihht vedlegg 3	15 400	0	0	-15 400	7 000	0	0	-7 000	8 400	0	0	-8 400	0	0	0	0
Oppgradering kommunale veier ihht vedlegg 4	300	-60	0	-240	4 000	-800	0	-3 200	2 000	-400	0	-1 600	0	0	0	0
Standardheving kommunale bygg ihht vedlegg 5	3 000	-600	0	-2 400	3 000	-600	0	-2 400	3 000	-600	0	-2 400	3 000	-600	0	-2 400
Energiltak kommunale bygg ihht vedlegg 5	600	-125	0	-475	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Friluftsområder ihht vedlegg 6	2 235	-447	-1 465	-323	1 170	-50	-1 120	0	1 050	0	-1 050	0	4 500	-900	-2 000	-1 600
Kommunale kaier og havn ihht vedlegg 7	1 500	0	0	-1 500	1 200	0	0	-1 200	2 400	0	0	-2 400	0	0	0	0
Nærmiljø-, trafikksikkerhet(T) Ihht vedlegg 8	1 000	-200	0	-800	950	-190	0	-760	1 000	-200	0	-800	150	-30	0	-120
Svømmehall enkel oppgradering	2 500	-500	0	-2 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utbygging Rønningsåsen (Nytt)	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000
Egenkapitalinnskudd KLP (T)	2 000	0	-2 000	0	2 000	0	-2 000	0	2 000	0	-2 000	0	2 000	0	-2 000	0
Startlånsordningen Husbanken	30 000	0	0	-30 000	30 000	0	0	-30 000	30 000	0	0	-30 000	30 000	0	0	-30 000
Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400
Oppgradering Digitale kartgrunnlag (T)	150	-30	0	-120	150	-30	0	-120	150	-30	0	-120	150	-30	0	-120
Parkeringsløsning i Sentrum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oppgraderinger Sandens Ressurscenter	1 000	-200	0	-800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Minnelund Søndeled (KFR)	420	-84	0	-336	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samordnet legesenter - Frydenborg	9 000	-1 800	0	-7 200	9 000	-1 800	0	-7 200	0	0	0	0	0	0	0	0
Ny 1-10 skole Risør med nytt svømmeanlegg	1 000	-200	0	-800	25 000	-5 000	-10 000	-10 000	150 000	-30 000	0	-120 000	75 000	-15 000	-16 500	-43 500
Frydendal kirke - Tilskudd rehab.kirkespir	0	0	0	0	3 000	0	0	-3 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Frydendal kirke - maling innvendig	0	0	0	0	0	0	0	0	800	0	0	-800	0	0	0	0
Sum investeringer	73 225	-4 870	-4 465	-63 890	87 470	-8 670	-14 120	-64 680	205 800	-32 230	-4 050	-169 520	120 600	-17 720	-21 800	-81 080

Investeringsplan 2024-27	Totalt	2 024	2 025	2 026	2 027
Sum investeringskostnad brutto	487 095	73 225	87 470	205 800	120 600
Sum finansiering MVA-kompensasjon	-63 490	-4 870	-8 670	-32 230	-17 720
Sum finansiering tilskudd/salg/fond	-44 435	-4 465	-14 120	-4 050	-21 800
Sum finansierings låneopptak	-379 170	-63 890	-64 680	-169 520	-81 080
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	155 818	46 448	37 200	40 200	31 970
Sum Lånebehov Ekskl.VAR og Husbank	-223 352	-17 442	-27 480	-129 320	-49 110
Andel av investering som lånefinansieres	77,84 %	87,25 %	73,95 %	82,37 %	67,23 %

- En «nøktern» investeringsplan
- Fokus på kommunale tjenestebehov
- Bærekraftig utvikling i planen
  - 10 års fokus
  - Klima og natur
  - Handlingsregel

HP/ØP 2024-27 Investeringsplanen

- «Ny» 1-10 skole for hele kommunen inkl.svømmehall
  - 250 mill som utgangspunkt
  - «Kinderegg-effekt» (felles 1-7 skole, oppgr.USK, Svømmehall)
  - Kan nedskaleres til kun skolebyggene
- Enkel oppgradering svømmehallen (alternativt / i mellomtiden?)
- Samlokalisert legesenter på Frydenborgsenteret
  - Ferdigstilles 2025
  - Positiv driftseffekt
- Øker Startlånsordningen til 30 mill årlig
  - Viktig boligsosialt tiltak
- Tiltak fra Kirkelig fellesråd
  - Frydendal kirke – kirkespir og maling tak
  - Minnelund Søndeled kirkegård
- Vedlegg 2-8 (oppgradering og utviklingstiltak)
  - Friluftsområder
  - Nærmiljø- og trafikksikkerhetstiltak
  - Hovedplan Vann og Avløp
  - Kommunale bygg & veier
  - Kommunale kaier & havn

Kun en lek med kart

Budsjett 2024

- Første år i økonomiplan legges til grunn for budsjett 2024
  - Basert på videreføring av dagens drift, konsekvensjustert for driftsnivå
  - Et stramt budsjett over hele organisasjonen
    - «Strikken strekkes kanskje for langt...»
  - Tiltak i HP-ØP – «snu alle stein»
    - Organisasjonsanalyse V-24
    - Nærværprosjekt
  - Disposisjonsfondsfinansiert drift med 2,73 mill
    - Ikke bærekraftig over tid
- Negativt netto driftsresultat

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Endring 2022-23	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24
10 Risør	50 805	1 018	52 236	1 431
100 Sektor kommunedirektør og stab	1 729	97	1 640	-89
200 Sektor samfunnsutvikling	8 299	868	8 227	-72
300 Sektor helse og omsorg	24 912	673	25 702	790
400 Sektor skole og barnehage	15 865	-620	16 667	802

Økonomisk oversikt drift - § 5-6	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring 23-24
Rammetilskudd	-253 897 000	-261 607 000	-284 054 000	-22 447 000
Inntekts- og formuesskatt	-230 970 000	-204 648 000	-225 941 000	-21 293 000
Eiendomsskatt	-23 916 000	-28 328 000	-30 228 000	-1 900 000
Andre overføringer og tilskudd fra	-39 583 000	-42 261 000	-56 525 000	-14 264 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-77 118 000	-46 767 000	-49 160 000	-2 393 000
Brukerbetalinger	-19 756 000	-18 855 000	-18 667 000	188 000
Salgs- og leieinntekter	-63 286 000	-65 186 000	-72 914 000	-7 728 000
SUM DRIFTSINNEKTER	-708 526 000	-667 652 000	-737 489 000	-69 837 000
Lønnsutgifter	376 780 000	353 303 000	385 852 000	32 549 000
Sosiale utgifter	79 087 000	92 866 000	100 270 000	7 404 000
Kjøp av varer og tjenester	183 270 000	173 779 000	183 351 000	9 572 000
Overføringer og tilskudd til andre	40 873 000	29 472 000	29 475 000	3 000
Avskrivninger	34 290 000	32 232 000	36 806 000	4 574 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	714 300 000	681 651 000	735 754 000	54 103 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	5 774 000	13 999 000	-1 735 000	-15 734 000
Renteinntekter	-10 935 000	-11 707 000	-13 994 000	-2 287 000
Utbytter	-8 864 000	-15 500 000	-12 174 000	3 326 000
Renteutgifter	21 171 000	30 957 000	36 476 000	5 519 000
Avdrag på lån	28 836 000	28 756 000	29 563 000	807 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 207 000	32 506 000	39 871 000	7 365 000
Motpost avskrivninger	-34 290 000	-32 232 000	-36 800 000	-4 568 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	1 692 000	14 273 000	1 336 000	-12 937 000
<i>NDR i % av driftsinntekter</i>	<i>-0,24 %</i>	<i>-2,14 %</i>	<i>-0,18 %</i>	
Avsetninger til bundne driftsfond	13 895 000	13 078 000	17 007 000	3 929 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 131 000	-16 444 000	-16 886 000	-442 000
Avsetninger til disposisjonsfond	40 612 000	7 600 000	15 000 000	7 400 000
Bruk av disposisjonsfond	-38 067 000	-19 398 000	-16 457 000	2 941 000
SUM DISPONERING/DEKNING AV	-1 692 000	-15 164 000	-1 336 000	13 828 000
Sum disp fond UB	88 658 000	76 860 000	75 403 000	
Sum akkumulert premieavvik UB	51 909 000	75 545 000	76 819 000	
Fri andel av disp fond ved budsjete	36 749 000	1 315 000	-1 416 000	

Selvkostområdene VAR -utvikling perioden

Fokus på stabile, lave gebyrer til innbyggerne

- Pris og lønnsvekst utfordrer
- Renteøkninger på investeringer
  - Ny hovedplan VA 2024...

Gebyrutvikling VAR

Gebyr / År	2021		2022		2023		2024		Endring kr. 2014-2024
	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	
eks mva									
Vann abonnement	1 500,00	0,00	1 500,00	0,00	1 500,00	0,00	1 650,00	10,00	264,00
Vann forbruk pr. m3	7,35	-4,67	7,35	0,00	7,35	0,00	8,10	10,20	0,76
Avløp abonnement	1 900,00	-3,23	1 900,00	0,00	2 090,00	10,00	2 508,00	20,00	808,00
Avløp forbruk pr. m3	13,64	0,00	13,64	0,00	15,00	9,97	17,50	16,67	5,69
Renovasjon normalabo.	3 215,00	5,27	3 365,00	4,67	3 465,00	2,97	3 673,00	6,00	799,00
Feieavgift pr pipe	300,00	5,26	300,00	0,00	310,00	3,33	350,00	12,90	85,40
Slamgebyr	1 280,00	4,07	1 280,00	0,00	1 200,00	-6,25	1 200,00	0,00	60,00

Fondsutvikling selvkostfond

	Feier	Vann	Avløp
31.12.2022	125 007	4 613 672	-579 519
Endring 2023	-71 075	-1 672 772	-644 832
Endring 2024	18 546	-540 885	1 250 660
Endring 2025	18 546	-331 885	1 594 660
Endring 2026	18 546	-175 855	1 856 660
Endring 2027	18 546	134 000	-2 000
31.12.2027	128 116	2 026 275	3 475 629

Endring normalhusstand 2023-2024

	RISØR 2024		RISØR 2023		Endr.23-24 kr.	
	Eks.mva	Inkl.mva	Eks.mva	Inkl.mva		
Vann - bruksareal = 140m2	3 237,60	4 047,00	2 940,60	3 675,75	297,00	10,1 %
Vann - ab.avg.	1 650,00		1 500,00		150,00	10,0 %
Vann - forbruksavg.	8,10		7,35		0,75	10,2 %
Avløp - bruksareal = 140 m2	5 938,00	7 422,50	5 030,00	6 287,50	908,00	18,1 %
Avløp - ab.avg.	2 508,00		2 090,00		418,00	20,0 %
Avløp - forbruksavg.	17,50		15,00		2,50	16,7 %
Renovasjonsavgift	3 673,00	4 591,25	3 465,00	4 331,25	208,00	6,0 %
Feieavgift	350,00	437,50	310,00	387,50	40,00	12,9 %
Slamgebyr	1 200,00	1 500,00	1 200,00	1 500,00	0,00	0,0 %
						%-endring
Årsavg.(min.avg.) bolig	13 198,60	16 498,25	11 745,60	14 682,00	1 816,25	15,46 %
Pr. termin (6 terminer) inkl mva	2 199,77	2 749,71	1 957,60	2 447,00	302,71	15,46 %

Det er tatt utgangspunkt i en bolig med bruksareal på 140 m2 og et forbruk på 1,4 m3 pr m2

Gebyrene må økes med pris og lønnsvekst utover planperioden

Økonomisjefens vurderinger

- En planperiode preget av usikkerhet om tiden som kommer
  - Fokus på lovpålagte oppgaver
  - Fokus på nøktern investeringsaktivitet
  - Satsning på tjenesteutvikling innenfor rammer
  - Langsiktig planlegging mot vedtatte måltall

- Disposisjonsfond & handlingsrom
  - Det «frie fondet» forsvinner
  - Sikrer dekning av premieavvik forpliktelse
  - Gradvis oppbygging av «frie» fond fra 2028

- Vil kreve stram budsjettdisiplin fremover
  - «korthus-effekt»

Handlingsprogram & økonomiplan 2024-27

Fremskrevet utvikling disposisjonsfond	RB2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ingående balanse	86 114	88 658	76 860	75 403	74 607	71 401
Budsjettert bruk av premieavvikfond	-2 000	-2 000	-13 726	-16 784	-18 860	-19 235
Budsjettert bruk av frie disp.fond	-36 067	-17 398	-2 731	0	0	0
Budsjettert avsetning til premieavvikfond	22 372	7 600	15 000	15 000	15 000	15 000
Budsjettert avsetning til frie disp fond	18 239	0	0	988	654	30
Utgående balanse disp fond	88 658	76 860	75 403	74 607	71 401	67 196
Herav premieavvikfond	51 910	75 545	76 819	75 035	71 175	66 940
Herav "svømmehall"	3 000	3 000				
Herav Arbeidsmiljøtiltak	300	300				
Herav "Agder Energi"	2 958	2 974				
Herav "brøytefond"	1 000	1 000				
Herav frisklivsatsning	529	529				
Herav Elevrådet RUS	71	71				
Herav Korona	300	1 506				
Herav Fiber	1 132	1 132				
"Frie disposisjonsfond"	27 458	-9 197	-1 416	-428	226	256
Kontrollsum	88 658	76 860	75 403	74 607	71 401	67 196

Akkumulert premieavvik og amortisering

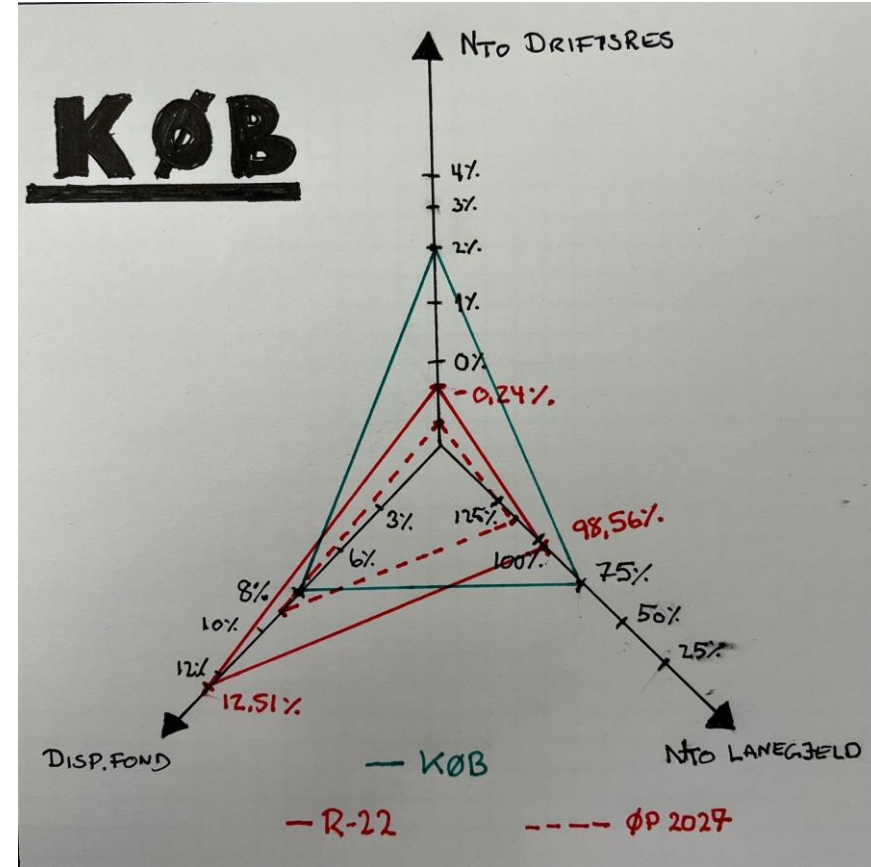
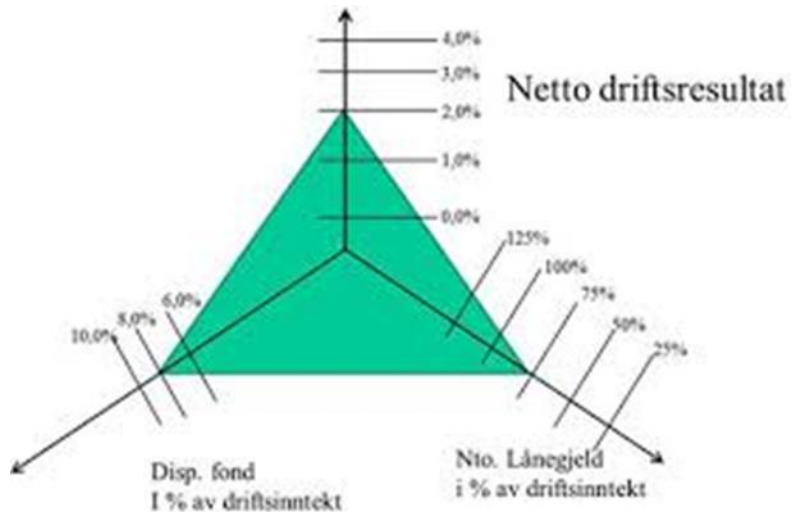
Tall i hele 1000	2 022	2 023	2 024	2 025	2 026	2 027
Ingående balanse	40 344	51 910	75 545	76 819	75 035	71 175
Budsjettert premieavvik inntekt	22 372	34 665	15 000	15 000	15 000	15 000
Budsjettert amortisering premieavvik	-10 806	-11 030	-13 726	-16 784	-18 860	-19 235
Akkumulert premieavvik forpliktelse	51 910	75 545	76 819	75 035	71 175	66 940

Økonomisjefens vurderinger

Kommunal Økonomisk Bærekraft (KØB)

Utvikling i måltall i planperioden

Utvikling måltall i økonomiplanperioden	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Netto driftsresultat i % av samlede inntekter (mål 1,75%)	-0,24 %	-2,14 %	-0,18 %	-0,02 %	-0,29 %	-0,40 %
Lånegjeld i % av samlede inntekter (mål 75-85%)	98,56 %	104,71 %	95,38 %	95,96 %	110,71 %	112,95 %
Netto finansutgifter i % av samlede driftsinntekter (mål 3%)	4,26 %	4,87 %	5,41 %	5,77 %	6,39 %	7,43 %
Disposisjonsfond i % av samlede inntekter (mål 8-10%)	12,51 %	11,51 %	10,22 %	10,11 %	9,66 %	9,08 %
Disposisjonsfond i % av akkumulert premieavvik (mål 100%)	171 %	102 %	98 %	99 %	100 %	100 %

➤ **Gevinsten ligger i andre enden... - gitt at vi klarer omstillingen**

Det er klare sammenhenger mellom de ulike nøkkeltallene. Dersom kommunen klarer å forholde seg til et gitt mål på netto driftsresultat, vil dette gi muligheter for å nå målet om en økonomisk buffer i form av et gitt nivå på disposisjonsfondet. Nivået på finansutgifter og lånebelastning (netto lånegjeld) er også tett knyttet sammen. Dersom kommunen klarer å holde nede nivået på lånegjelden, vil også rente og avdragsbelastningen (finansutgifter) bli lavere.

Helse og omsorg

Helse og omsorg

- Bemanning
  - Hjemmetjenester
  - Institusjon
  - Omfordeling ressurser Sandenes - Tyriveien
- Tiltak HP/ØP
  - Samlokalisering leger

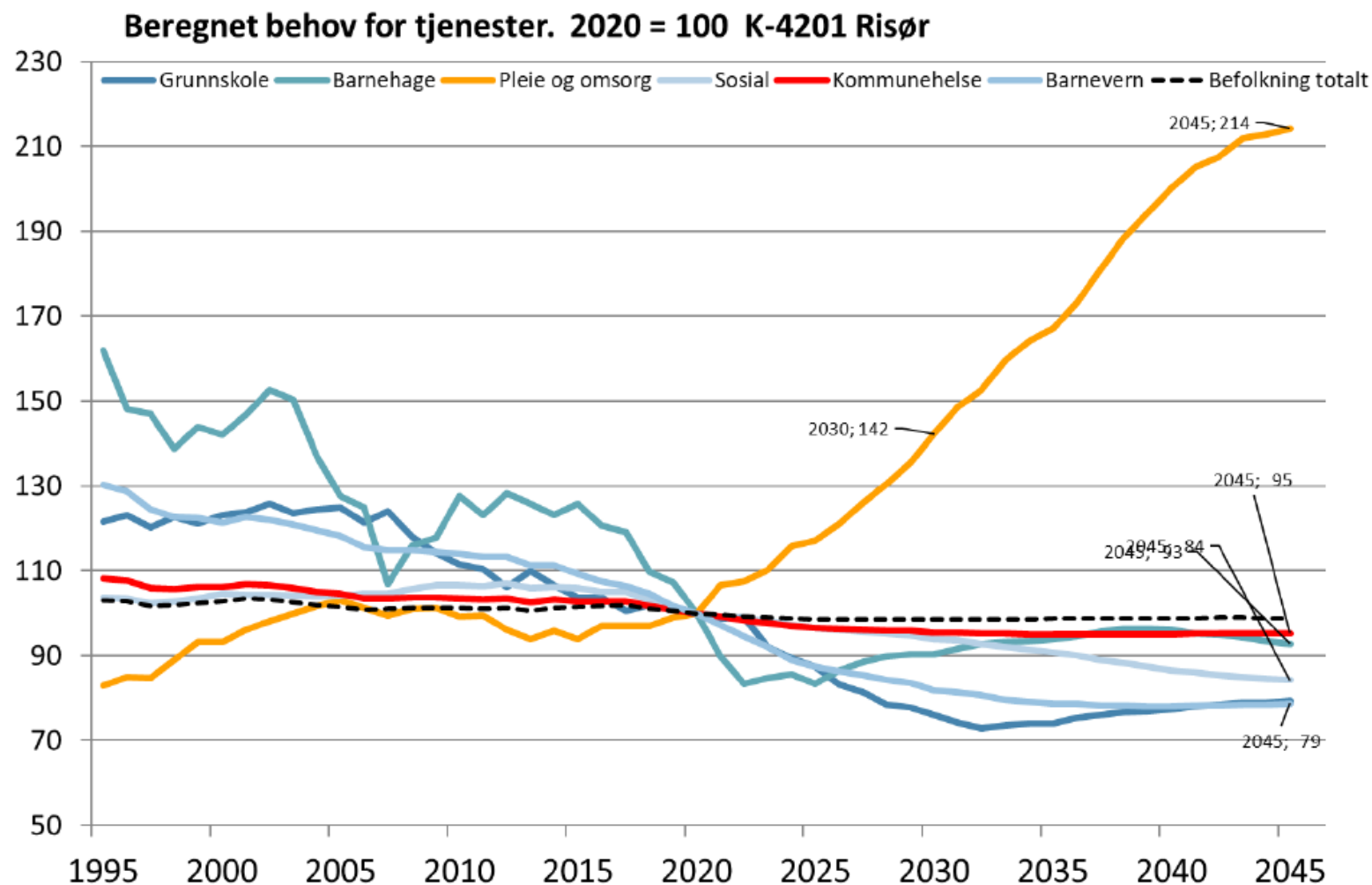
Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27 (alle tall i hele 1000)	2024	2025	2026	2027	2028
Sektor - Helse og omsorg					
Samlokalisering leger	0	0	-900	-900	-900
Nærvarsarbeid - fokus på redusert fravær og vikarkostnader	-250	-650	-1 100	-1 550	-2 000
Sum tiltak helse og omsorg	-250	-650	-2 000	-2 450	-2 900
Sum tiltak som påvirker budsjetttrammene	-150	-5 550	-10 325	-16 725	-26 650

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring %
300 Sektor helse og omsorg	249 681 000	234 401 000	263 734 000	12,5 %
30100 Helse og omsorg - leder	2 494 000	2 716 000	3 994 000	47,1 %
31100 Rehabilitering - leder	-2 255 000	-548 000	-662 000	20,8 %
31200 Rehabilitering - Linken	8 938 000	8 938 000	9 673 000	8,2 %
31300 Rehabilitering - Orreveien	12 938 000	11 325 000	13 580 000	19,9 %
31400 Rehabilitering - Sandnes ressursenter	44 382 000	40 493 000	38 560 000	-4,8 %
31500 Rehabilitering - Tyriveien	9 001 000	7 938 000	11 918 000	50,1 %
32100 Hjemmetjenester - leder	1 190 000	0	0	0,0 %
32200 Hjemmetjenester	51 390 000	48 498 000	56 291 000	16,1 %
33100 Helse - leder	1 236 000	1 212 000	1 273 000	5,0 %
33200 Helse barnevern	17 388 000	15 901 000	16 727 000	5,2 %
33300 Helse helsetjenester	11 727 000	10 812 000	12 515 000	15,8 %
33400 Risør helsestasjon	5 315 000	5 368 000	7 586 000	41,3 %
33500 Søndeled legekontor	1 339 000	1 449 000	1 954 000	34,9 %
33700 Solsiden legesenter	2 328 000	2 536 000	2 739 000	8,0 %
32300 Institusjon	57 069 000	54 173 000	60 813 000	12,3 %
34100 Institusjon - leder	1 093 000	1 102 000	1 116 000	1,3 %
34200 Institusjon kjøkken og vaskeri	7 395 000	5 840 000	6 903 000	18,2 %
32400 Psykisk helse	16 711 000	16 648 000	18 754 000	12,7 %

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Endring 2022-23	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24
300 Sektor Helse og omsorg	24 912	673	25 702	790
30100 Helse og omsorg - leder	420	0	420	0
31100 Rehabilitering - leder	869	0	769	-100
31200 Rehabilitering - Linken	765	0	800	35
31300 Rehabilitering - Orreveien	1 200	-930	1 300	100
31400 Rehabilitering - Sandnes ressursenter	4 400	340	4 000	-400
31500 Rehabilitering - Tyriveien	900	900	1 300	400
32200 Hjemmetjenester	5 827	40	6 207	380
33100 Helse - leder	100	0	100	0
33300 Helse helsetjenester	280	0	280	0
33400 Risør helsestasjon	820	0	874	54
33500 Søndeled legekontor	188	-50	265	77
33700 Solsiden legesenter	412	112	412	0
32300 Institusjon	5 838	-534	6 148	310
34100 Institusjon - leder	100	100	100	0
34200 Institusjon kjøkken og vaskeri	695	695	695	0
32400 Psykisk helse	2 098	0	2 032	-66

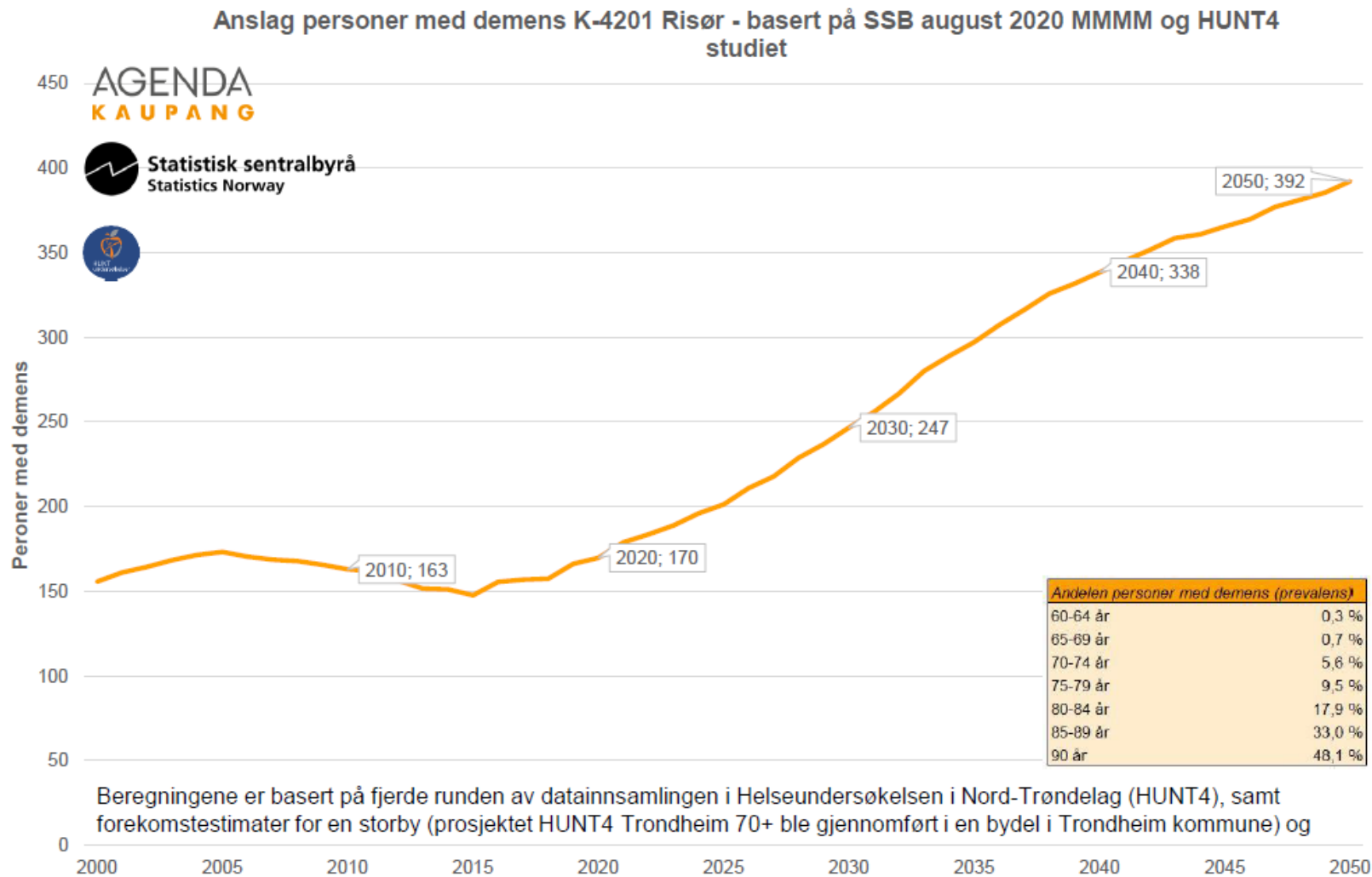
Hvordan ta hensyn til forventet vekst i behov og «vokse smartere»?

- ▶ **Behovet for pleie- og omsorgstjenester blir over dobbelt så høyt i 2045** dersom vi fortsetter som i dag
- ▶ Behovet for pleie- og omsorgstjenester øker fra dag 1
- ▶ Hovedutfordringen er **innbyggernes forventninger** til helse- og velferdstjenestene
- ▶ Utfordringsbildet både i Risør og nasjonalt – vil kreve nye arbeidsformer

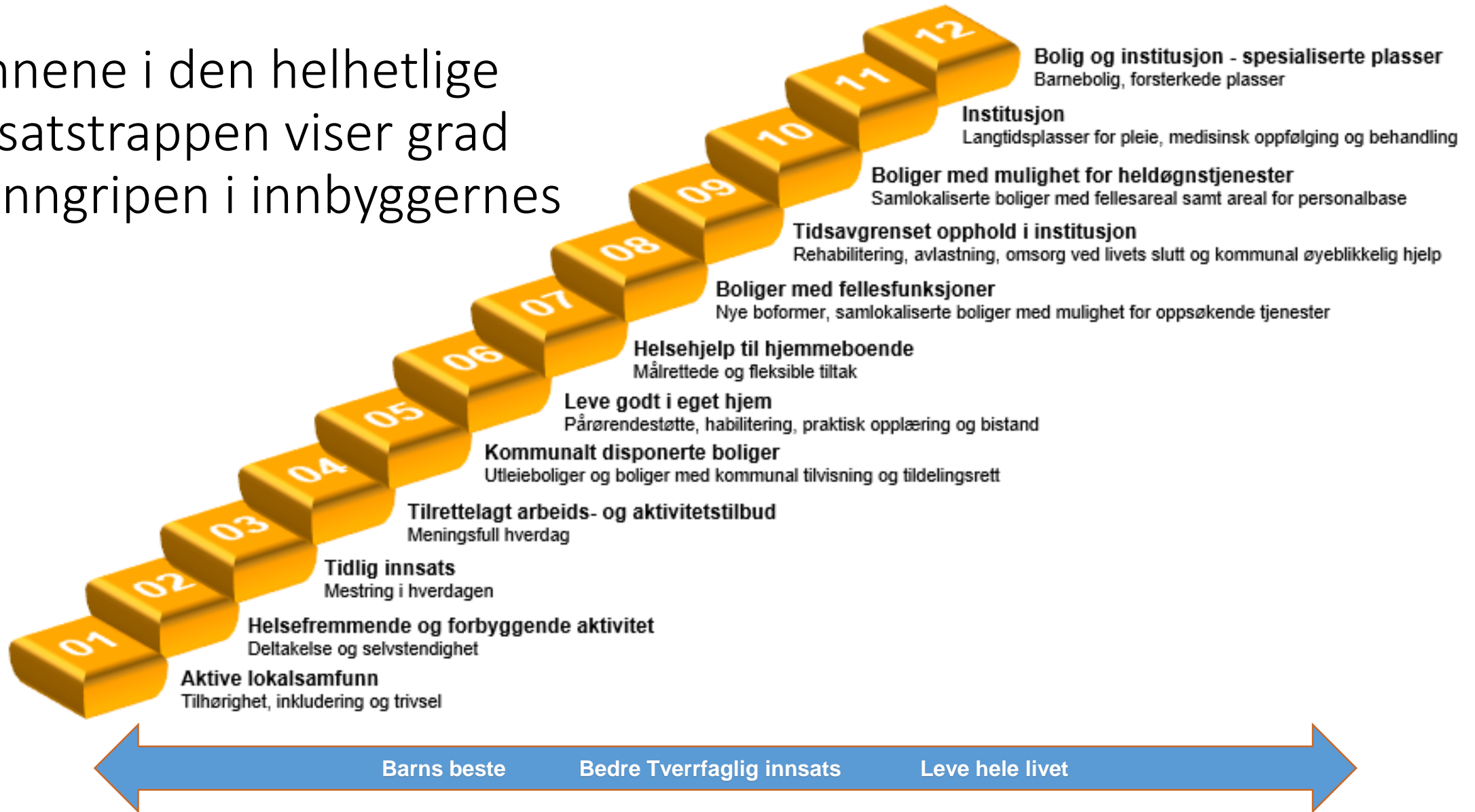
Kilde: Agenda Kaupang basert på demografi-komponenten i statens inntektssystem og MMMM-alternativet til SSB, august 2020

Anslaget på en vekst til ca. 340 personer med demensdiagnoser i Risør i 2040 vil utfordre både kapasitet og sammensetningen på tjenestetilbudet lenge før 2040

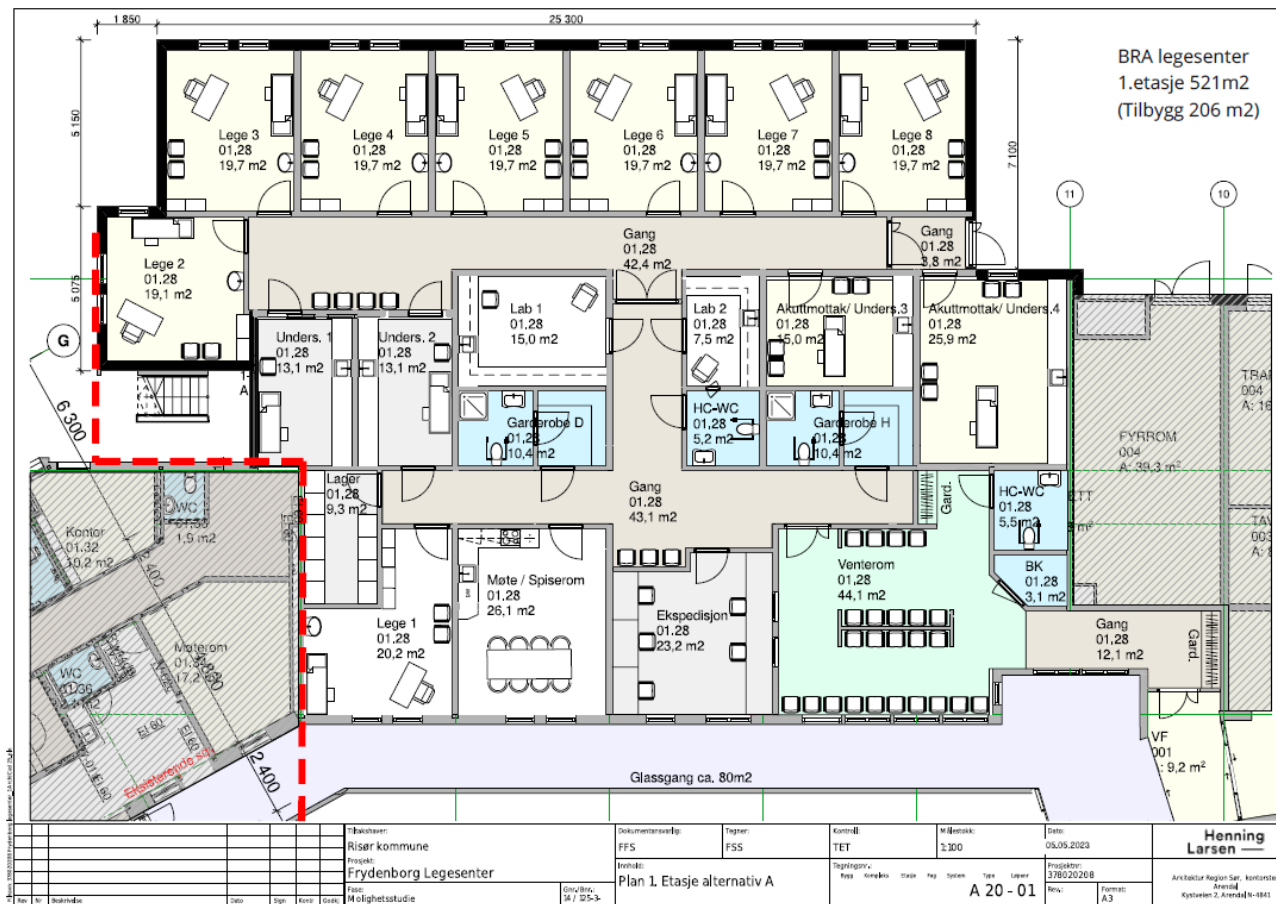

- ▶ Forventet vekst i antall innbyggere med demens er betydelig.
- ▶ Fra 2020 til 2030 forventes det at innbygger med demens vil øke i Risør fra 170 til 247.
- ▶ Det forventes at nesten 340 innbyggere i Risør vil ha demens i 2040

Trinnene i den helhetlige innsatstrappen viser grad av inngripen i innbyggernes liv

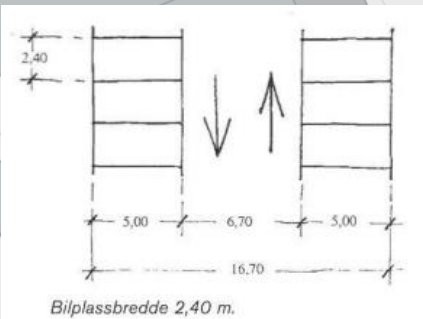
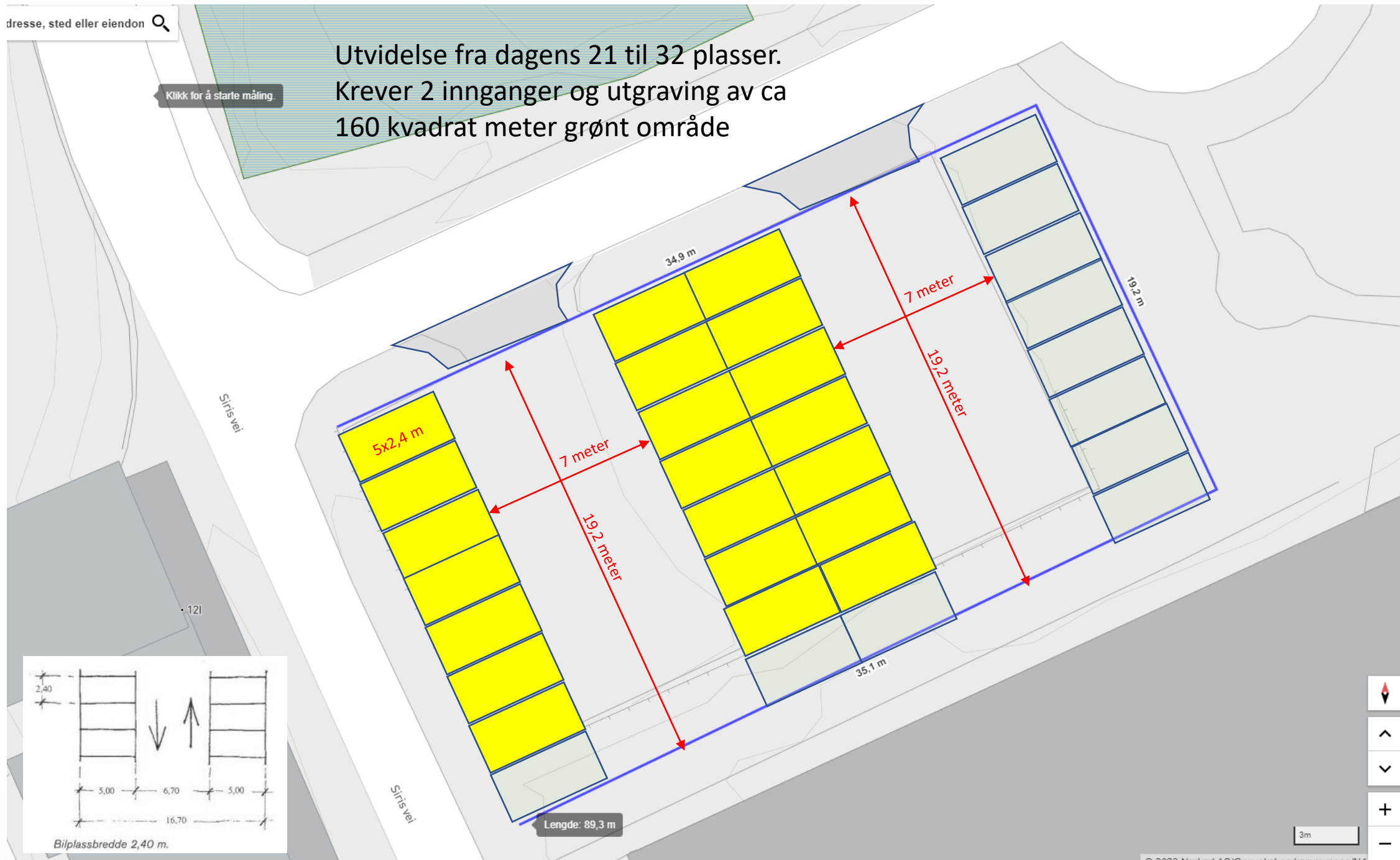

Samlokalisert legesenter

Utvidelse fra dagens 21 til 32 plasser.
Krever 2 innganger og utgraving av ca
160 kvadrat meter grønt område

Klikk for å starte måling.

Oppvekst

Sektor Oppvekst

- Driftsrammer
  - Oppstart prosesser grunnskole
  - Færre barn
- Bemanning
  - På norm
- Tiltak HP/ØP
  - Effektiviseringskrav? Hva gjør vi nå?

Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27 (alle tall i hele 1000)	2024	2025	2026	2027	2028
Sektor - Oppvekst					
Nærværarbeid - fokus på redusert fravær og vikarkostnader	-150	-300	-475	-675	-900
Samle alle grunnskolene i en 1-10 skole på Kjempesteinsmyra	0	0	0	-6 000	-15 000
Sum tiltak oppvekst	-150	-300	-475	-6 675	-15 900

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring %
400 Sektor Oppvekst	143 780 000	131 990 000	151 555 000	14,8 %
40100 Skole og barnehage - leder	32 218 000	31 661 000	38 081 000	20,3 %
41100 Risør barneskole - grunnskole	35 761 000	28 524 000	32 224 000	13,0 %
41200 Risør barneskole SFO	1 718 000	1 793 000	2 297 000	28,1 %
42100 Hope oppvekstsenter - grunnskole	5 048 000	5 178 000	5 474 000	5,7 %
42200 Hope oppvekstsenter - SFO	-71 000	28 000	145 000	417,9 %
42300 Hope oppvekstsenter - barnehage	3 463 000	2 962 000	4 667 000	57,6 %
43100 Søndeled barneskole - grunnskole	12 800 000	11 899 000	13 264 000	11,5 %
43200 Søndeled barneskole - SFO	444 000	291 000	867 000	197,9 %
44100 Risør ungdomskole - grunnskole	29 061 000	24 599 000	25 857 000	5,1 %
45100 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	2 658 000	2 962 000	2 978 000	0,5 %
46100 Fargeskrinet barnehage	6 890 000	7 432 000	8 489 000	14,2 %
47100 Trollstua barnehage	8 273 000	9 027 000	10 709 000	18,6 %
25300 Voksenopplæringen (VIRK)	5 517 000	5 632 000	6 504 000	15,5 %

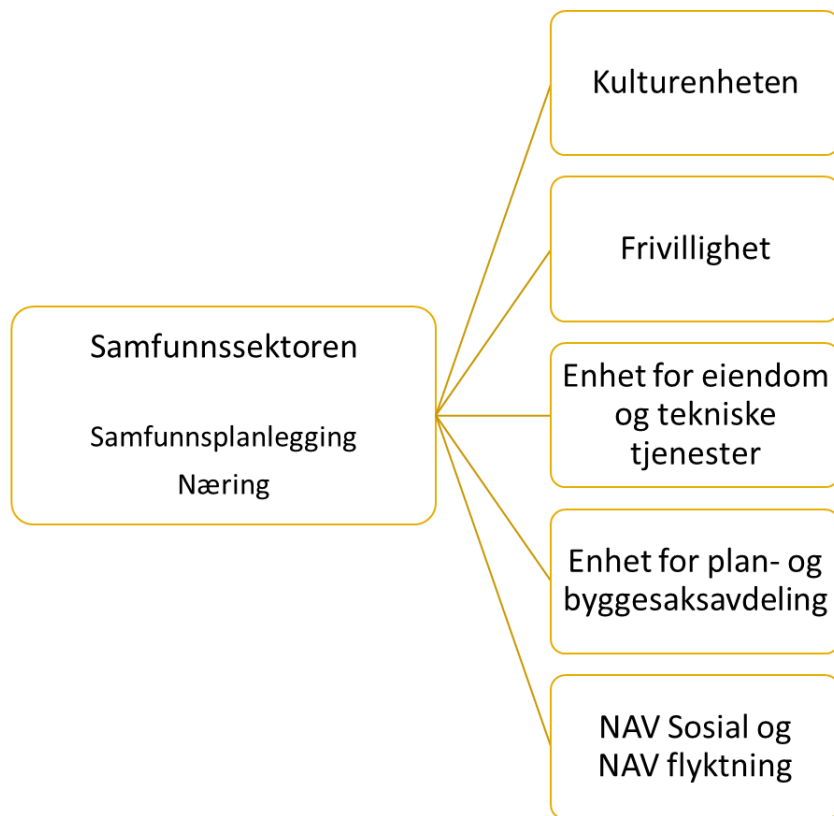
Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Endring 2022-23	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24
400 Sektor Oppvekst	15 865	-620	16 667	802
40100 Skole og barnehage - leder	420	120	380	-40
41100 Risør barneskole - grunnskole	3 723	-516	4 092	369
41200 Risør barneskole SFO	471	-115	521	50
42100 Hope oppvekstsenter - grunnskole	585	0	585	0
42200 Hope oppvekstsenter - SFO	35	0	35	0
42300 Hope oppvekstsenter - barnehage	580	-70	750	170
43100 Søndeled barneskole - grunnskole	1 585	-99	1 573	-12
43200 Søndeled barneskole - SFO	149	8	169	20
44100 Risør ungdomskole - grunnskole	3 166	-220	3 232	66
45100 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	911	1	890	-21
46100 Fargeskrinet barnehage	1 280	80	1 240	-40
47100 Trollstua barnehage	1 570	95	1 620	50
25300 Voksenopplæringen (VIRK)	1 390	96	1 580	190

Mål frem mot 2025

- **Klasseledelse** – ned spesialundervisning
- **Læringsmiljø** - økt trygghet og inkludering
- **Språkutvikling** – få opp resultatene på nasjonale prøver og få ned spesialundervisning
- **Strukturert analysearbeid** – like forutsetninger for alle barn
- **BTI-modellen** – fremme tidlig innsats og styrke samarbeidet på tvers av fagfelt
- **Samarbeid Hjem-skole** – fremmer høyere læring

Samfunnsutvikling

Sektor Samfunnsutvikling

- Driftsrammer
  - Stramme, men stabile driftsrammer
  - Eksterne endringer preger sektoren
- Bemanning – totalt ned
- Tiltak HP/ØP ligger i vedlegg
  - Effektiviseringskrav i perioden
  - Med bakgrunn i analysen

Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27 (alle tall i hele 1000)	2024	2025	2026	2027	2028
Sektor - Samfunnsutvikling	2 024				
Styrking frivillige lag og foreninger - kutt ekstrabevilgning 2023	-500	-500	-500	-500	-500
Effektivisering av tjenester i sektoren	0	-3 000	-4 500	-4 500	-4 500
Utrede selvkostprinsipp for Plan og Byggesak	0	0	0	0	0
Sum tiltak Samfunnsutvikling	-500	-3 500	-5 000	-5 000	-5 000

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring %
200 Sektor Samfunnsutvikling	70 709 000	73 760 000	52 566 000	-28,7 %
20100 Samfunnsutvikling leder	4 490 000	5 559 000	5 365 000	-3,5 %
21100 Plan og byggesak	1 205 000	2 599 000	3 149 000	21,2 %
22100 Eiendom forvaltning	15 042 000	21 137 000	9 586 000	-54,6 %
22200 Eiendom vaktmestertjenester	4 682 000	5 206 000	5 583 000	7,2 %
22300 Eiendom renhold	11 548 000	12 011 000	12 559 000	4,6 %
22400 Eiendom tekniske tjenester	15 119 000	12 508 000	12 155 000	-2,8 %
22500 Risør Biovarmeanlegg	824 000	0	0	0,0 %
23100 Vann og Avløp - Selvkostområder	580 000	0	0	0,0 %
24100 Kultur leder	6 663 000	7 044 000	6 577 000	-6,6 %
24200 Kultur Risørhuset	804 000	611 000	718 000	17,5 %
24300 Risør bibliotek	2 475 000	2 452 000	1 968 000	-19,7 %
24400 Risør kino	796 000	1 032 000	1 179 000	14,2 %
26100 NAV - sosial	15 474 000	15 111 000	15 107 000	0,0 %
26200 NAV - flyktning	-8 993 000	-11 511 000	-21 380 000	85,7 %

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Endring 2022-23	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24
200 Sektor Samfunnsutvikling	8 299	868	8 227	-72
20100 Samfunnsutvikling leder	500	200	475	-25
21100 Plan og byggesak	796	116	800	4
22100 Eiendom forvaltning	200	40	200	0
22200 Eiendom vaktmestertjenester	700	0	700	0
22300 Eiendom renhold	1 841	21	1 841	0
22400 Eiendom tekniske tjenester	932	223	872	-60
23100 Vann og Avløp - Selvkostområder	1 100	-52	1 100	0
24100 Kultur leder	100	0	100	0
24200 Kultur Risørhuset	100	10	100	0
24300 Risør bibliotek	243	-50	192	-51
24400 Risør kino	177	10	177	0
24500 Kultur frivillighetssentralen	0	-50	0	0
26100 NAV - sosial	640	0	640	0
26200 NAV - flyktning	970	400	1 030	60

Hvilke budsjettendringer har vi gjort

- Reduserer strømutfgiftene med nesten 4,5
- Vi budsjetterer med økte leieinntekter på 2,7
- Vi budsjetterer ikke med vedlikeholdsmidler knyttet til vedlegg 5
- Vi legger ikke inn store energibesparende tiltak
- Redusert med ett årsverk ETT
- Redusert med ett årsverk i Kulturenheten
- Bosetting 40 eller 60?
- Vi øker noen av satsene for besøkende
- Vi har lagt inn penger til midlertidig oppussing av svømmebassenget

Hva gjør vi i tillegg

- Starter vi opp arbeid med planstrategi
- Vi starter opp arbeid med arealplan
- Vi utreder næringsarealene på Moland Vest – Risør teknologipark
- Vi har lagt inn 1 mill til brannverntiltak
- Vi starter med oppgradering av matrikkelen og gjør det ved egne ressurser
- Vi er bedt om å bosette 60
- Vi forsetter å legge frem saker vedr salg av kommunale eiendommer
- Vi viderefører satsingen på frivillighet og ungdom
- Vi åpner Skansen / Scenehuset for flere
- Vi fortsetter å trimme organisasjonen

Planstrategi 2024-2028

Vi har et overordnet ansvar for å utarbeidelse og oppfølging av lokale og regionale planer

Planstrategien 2020 – 2024 har vært et viktig styringsdokument for denne perioden

Sentrumplan, Trafikksikkerhetsplan, Kommuneplanens samfunnsdel, Miljøplanen, Mulighetsstudie for Tjenna med flere

Planarbeid er ofte tverrfaglig, ressurskrevende og tidkrevende

Hva kommer nå – Planstrategi 2024 – 2028 med krav til både boligsosial oversikt og folkehelseoversikt

Kommuneplanens arealdel, boligstrategi, næringsstrategi

Plan	2020	2021	2022	2023	2024
Behovsplan for barnehager	X				
Strategi for frivillighet	X				
Reguleringsplan for Risør sentrum	X	X			
Miljøplan (kommunedelplan klima/miljø)	X	X			
Reguleringsplan fv. 416 Øylandsdalen – Dørsdal	X	X			
Reguleringsplan E18 Dørsdal – Tvedestrand	X	X			
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner		X			
Boligsosial handlingsplan		X			
Trafikksikkerhetsplan		X			
Veteranplan		X			
Smittevernplan		X			
Plan for anlegg for fysisk aktivitet og folkehelse 21-24		X			
Reg.plan næringsutvikling ny E18		X	X		
Reguleringsplan for fv. 416 Dørsdal – Lindstøl		X	X		
Strategi for byutvikling		X	X		
Møteplass Risør – Kulturplan inkl bibliotekplan		X	X		
Kommuneplan for Risør kommune Samfunnsdel		X	X		
Byutviklingsplan for Tjenna (reg.plan)			X	X	
Alkoholpolitisk handlingsplan 2024-2028					X
Planstrategi 2024 – 2028					X

Se kapittel 6.3 for nærmere beskrivelse av planene

Vedtatt versjon

Vedtatt av Risør bystyre 29.10.2020, sak 20/152

Interne tjenester

Interne tjenester

- Driftsrammer
  - IKT-kostnader
  - Interkommunale ordninger
- Bemanning
  - Kutt ubesatt øk/innkjøp 1 Åv
- Tiltak HP/ØP
  - Kutt Boligsosiale ordninger
  - Effektiviseringskrav Int.tjenester & felles organisasjon
  - Kommuneanalyse eksternt

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring %
100 Sektor Interne tjenester	35 948 000	34 035 000	38 344 000	12,7 %
10100 Kommunedirektørens ledergruppe	3 389 000	2 793 000	3 528 000	26,3 %
10200 Kommunedirektørens ledergruppe - Felles	6 544 000	6 665 000	7 141 000	7,1 %
10400 Kommunedirektøren politisk	4 742 000	4 090 000	4 512 000	10,3 %
10500 IKT	9 326 000	9 072 000	11 827 000	30,4 %
10600 Stab organisasjonsutvikling	9 011 000	7 581 000	8 595 000	13,4 %
10800 Stab økonomi	2 937 000	3 835 000	2 741 000	-28,5 %

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Endring 2022-23	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24
100 Sektor Interne tjenester	1 729	97	1 640	-89
10100 Kommunedirektørens ledergruppe	208	-32	200	-8
10400 Kommunedirektøren politisk	115	0	120	5
10600 Stab organisasjonsutvikling	897	355	920	23
10700 Stab fellestjenester	0	-335	0	0
10800 Stab økonomi	509	109	400	-109

Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27 (alle tall i hele 1000)	2024	2025	2026	2027
Felles inntekter og utgifter				
Arbeidsmiljøtiltak	200	200	200	200
Omstilling og fornying	300	300	300	300
Utgifter til valg	0	250	0	250
Tilskudd Risør By AS	750	750	750	750
Grensejustering Røysland krets	0	0	0	0
Sum tiltak felles avsetninger	1 250	1 500	1 250	1 500
Sektor - Interne tjenester	2 024			
Reduksjon i tilskuddsordn. for etablering/tilpasning av bolig	-300	-300	-300	-300
Ubesatt stilling til økonomi og innkjøp tas bort	-800	-800	-800	-800
Effektiviseringskrav interne tjenester	0	-750	-750	-750
Kommuneanalyse med gjennomgang av organisasjonsstruktur	600	-750	-2 250	-2 250
Sum tiltak Interne tjenester	-500	-2 600	-4 100	-4 100

Budsjettøkning 2023-24 = 4,3 mill

- IKT kostnader hele kommunen kr.11,83 mill (+ 2,8 mill)
- Revisjon, kontroll og politikk kr.4,51 mill (+0,42 mill)
- Kirkelig fellesråd kr. 5,33 mill (+0,27 mill)
- Felles lisenser/kontingenter/forsikringer/Juss kr.1,8 mill (+0,2 mill)
- Tillitsvalgte – frikjøpsordningen kr.1,91 (+ 0,3 mill)

Analyse mer-Mindreforbruk aktuelle KOSTRA-funksjoner mot landet					
Område/funksjon	Netto driftsutgifter 2022 (kr.pr innb)		Mer-/mindreutgifter 2022 (mill kr.) sammenlignet med		
	Risør	Landsgj.snitt	Landsgj.snitt	"Normert nivå"	"normert og inntektsjustert nivå"
Administrasjon og Styring	6 668	5 364	8,9	7,1	8,2
100 Politisk styring	558	377	1,2	1,1	1,2
110 Kontroll og revisjon	175	107	0,5	0,4	0,5
120 Administrasjon	4 813	3 999	5,5	4,2	5,0
121 Eiendomsforvaltning	588	394	1,3	1,2	1,3
130 Administrasjonslokaler	534	488	0,3	0,2	0,2

HR-perspektivet

Bemanningsutfordringer ift færre yrkesaktive i samfunnet

- Vi har allerede i dag vanskeligheter med å rekruttere enkelte yrkesgrupper
- Det blir enda mer krevende i framtiden
- Dermed må vi sørge for å beholde medarbeiderne
- Og samtidig sette dem i stand til å løse morgendagens oppgaver og utfordringer
- Derfor må vi få til nødvendig kompetanseutvikling ved å tenke livslang læring i et helhetlig perspektiv

Bemanningsutfordringer ift alder og pensjon

- Nesten halvparten av medarbeiderne våre er 50 år og eldre
- Litt over hver sjettede er 60 år og eldre
- Alle kan jobbe til de blir 70 år
- Men mange kan gå av med førtidspensjon når de blir 62 år
- Dette innebærer et stort «usikkerhetsspenn» som kan bli et stort «mulighetsrom»
- Men uansett slutter halvparten i løpet av de to neste tiårene
- Disse må erstattes, og da må vi være attraktive som bostedskommune og arbeidssted
  - for begge de voksne i familien
  - og for barna deres

Kostnadsreduksjon fortrinnsvis ved naturlig avgang

- Personalkostnadene utgjør godt over halvparten av kommunens totale kostnader
- Det er vanskelig å ta ned driftskostnadene uten å ta ned personalkostnadene
- Vi trenger først og fremst **tid** for å få til det!
- Da kan vi få effekt av naturlig avgang
- Derfor skal all kunngjøring av ledige stillinger nå godkjennes av kommunalsjefene (unntatt turnusstillinger)

Omplasseringsutvalg

- For å ivareta fleksibilitet i bemanningen, oppretter vi nå et omplasseringsutvalg
- Vi skal utarbeide rutiner for dette arbeidet, men noen hovedtrekk:
  - All overtallighet skal meldes til utvalget
  - Alle ledige stillinger skal gjennom utvalget
- Vi tenker at omplasseringsutvalget også skal kunne håndtere nødvendige omplasseringer på grunn av helseutfordringer

Oppsummering v/kommunedirektør

Fire hovedpilarer for arbeidet de kommende årene

1. Sikre fortsatt gode tjenester
2. Fokus på omstilling
3. Klima og miljø
4. Attraktivitet for unge mennesker og barnefamilier (og alle andre)

Nå må det prioriteres

Hvor skal vi hen...?

Ville veier??